

1804g.

L i f f u m i
preeksch Widsemmes Semneekem.

P i r m a i s G a b b a l s.
No Semneekem pascheem.

P i r m a M o d a k k a.
No teem Iraajeem.

1. Liffums. Kad jau wiffi Semneeki, kas us Semmi dšihwo, no tahs paschas Semmes sawu Mairi un Ustirru un Pahrtifchanu pelna: tad teem arri peenahkabs, pehz tahs Semmes Veelummu, kas ikkatram eedohts, weenu peederrigu Lihdsibu maksah, ta ka weenu Kenti par to Semmi, ko tee strahda. Schi Lihdsiba tohp ismafsata woi Krohnam, woi Muifchas Kungam, woi kam ta Semme peederr. Tahda Nomakfashana warr no tikt woi ar Darbu Klauifchanu un Teefas Dohfchanu, woi ar Naudu.

2. Liffums. Us kahdu Wihfi un pehz kahdu Mehru schi Lihdsiba seb Nomakfashana, pehz tahs Semmes Veelummu un Wehtibu, irr isrehkina jama un nospreeschama, tas trescha Gabbala taps nosazzihts.

3. Liffums. Tahs Klauifchanas un Dohfchanas, kas us kahdu Wihfi tohp usrahditas, ka ta Semme tahs gann ness, tahs ween buhs teefigas un geldigas: un no tahm arri Semneeki ne maf ne buhs atrautees.

4. Liffums. Ta ka jau pa wiffu leelu Kreewu Walstibu Semneeks allaschin paleef Semneeks, un bes sawu Kungu un Preekschneeku Sinnas im Laufchanas sawu Dsimteni ne warr atstah, neds zittu kahdu Dshiwes Kabrtu usneimt: tapat nu arri tur prehti ne weenu Semneeku, ja wisch patš labpraht ne gribb, ne warr speest sawu Dsimteni atstah, un to no tahs

tahs Muischas fur irr peerakstihst, zittur aislikt. Arri Semneeku us zittu Darbu ne warr dsiht, ka tikkai us tahdu, kas schè Widsemme sinnams Semneeku Darbs ween irr. Bet kad daschkahrt patti Keiseriska Waldischana un augsta Teesa schahdu tahdu Darbu Semneekeem pawehl, woi arri, kad kahds Wihrs par Rekruti tohp nodohts, tad tas atkal irr zitta Peeta.

5. Pikkums. Tapehz arri pagallam nau wehlehts, ka weens Muischas Kungs sawus Semneekus, woi Wihrischkus woi Seewischkas, zittam Muischas Kungam warretu woi pahrhoht, woi Rihlam doht, woi gluschi atschinkoht bes tahs Semmes, fur tie paschi Laudis dsihwo wirfu. Tapehz tas scheitan zaur Teesas Pikkumu stpri tohp aisleegts.

6. Pikkums. Kad weens Semneeks pats labprahtigs irr, arridsan tahdu Darbu darriht, kas ihsteni jan pee Semmes Kohpshanas jau ne peederr: woi arri, kad weens Semneeks Meerà irr, ka wianna Kungs to no sawas Walsts warr aisdoht us swescha Kunga Walsti; tad tas allaschia buhs notikt ar pascha Semneeka labbu Prahtu, un ta Draudses Teesa tahdu Labprahtibu un Sadeweschanu wehl buhs apleezinahrt.

7. Pikkums. Pee Semneeka Darbeem tohp skaitihts ne tikkai ta tihra Urschana ween, bet arri daschi zitti Darbi, ar Wahrdu: Keegetus, Daktinus, Pottaschi, Kalki dedsinahrt, Butteles taifih, un kas daschkahrt schahda tahda Muischà tahdi Darli sawadi wehl warr buht eetaifiti, kas tai Weeta wajjadfigi un isdewigi ir, un kas ar to Lauschu Pulku un Muischas Waldischanu labbi saectahs.

8. Pikkums. Kad weens Semneeks (pehz 6. Pikkumu) pats labpraht par Muischas Ziltweku irr palizzis un Muischas Saimi irr peeskaitihts, woi arri par Ummatneeku us Kohkasp'ini paleek: un tas pats pehz atkal labpraht par Arraju gribbetu atpakkaltikt; tad tas pats to ko wianna Ismahzischana maksaja sawam Muischas Kungam buhs atlihdsinahrt, woi arri eeksch nosazziteem Gaddem buhs ioklaufiht, ta ka ta Draudses Teesa to nospreesch, un furru Spreedumu wehl Semmes Teesa buhs apstiprinahrt.

9. Pikkums. Tapai kad weens Muischas Kungs weenu Bahra Behrnu audsina, un to pee wiffa labba Darba raddina un peespeesch, no ka tas us preekschu sawu Usturru gohdigi war pelnitees; tad tahds Bahra Behrens, pirms tas us sawu preekschaju Rahrtu un Buhshanu atpakkal warr tikt, papreeksch 12 Gaddus, no ta Laika, kad pee Deewa Galda tikke peenemts, wehl Muischas Saimes Rahrtà buhs palikt un Muischas Kungam kalpoht.

10. Pikkums. Ka jau preekschlaikà Widsemme Pawehleschanas irr dohtas, ka Semneekeem pee sawas Prezeschanas ne kahdas Gruhtibas un

Kawekus ne buhs darriht; tà nu wehl tohp nofazzihst: kad Semneeki grihb saprezetees, tad tikkai waijaga, ka Tehwi un Mahtes, woi arri zitti Kadidi un Wezzaki, kas Tehwa un Mahtes Weetâ irr, to buhs apleezinaht, ka tee irr Meerâ ar tahdu Saprezeschanu: tad tee jau pehz Basnizas Vikkumeem warr laulatees. Tomehr peenahkâhs no ta papreeksch Muischas Kungam Sinnu doht.

11. Vikkums. Kad weens brihwâ Zilweks Semneeka Meitu grihbetu apprezehst, tad lai winsch preeksch Basnizas Kunga usrahda, ka Bruhtes Tehws un Mahte ar to irr Meerâ, un lai winsch arri no tahs Teefas, fur winsch pee Galwas Naudas Maksaschanas irr peerakstihst, woi appaksch kurras Teefas winsch dshwo, no turrenes lai peeness weenu Leezibu, ka winsch ar Gohdu sawu Maii warr penitees. Bet Zspirkschanas Naudu par to Bruhti prassihst, tas nau wehlyht.

12. Vikkums. Kad Widsemneezi us zitta Gubernatera Teefu tohp isprezzeta, tad 25 Rubbuti Papihra Naudas par Zspirkschanu jamakfa. Schi Nauda nahk eeksch to Basnizas Lahdi, kas pee ta Landrahta un augsta Basnizu Wehrmindexa tohp glabbata. Tapat atkal kad Widsemneeks sewim Seewu nemm no zitta Gubernatera Teefas, tad arri tik pat Naudas jamakfa par to Bruhtes Zspirkschanu: un schi Nauda tohp ismakfata no tahs Basnizas Lahdes, kas sawu pee ta Landrahta un augsta Basnizu Wehrmindexa Kunga.

13. Vikkums. Widsemnes Semneekem peenahkâhs no sawas Kahr tas tohs waijadstigus Teefneschus israudsihst un nofazzihst pee Walsts Teefas, pee Draudses Teefas, un pee Semnes Teefas, ar to Padohmu un Sinnu, ka tas zettortâ Gabbalâ tohp nofazzihst.

14. Vikkums. Kad brihwi Laudi Semmi grihb usnemt, kas woi Krohnam, woi Muischas Kungam, wo kaut kam peederr, un zaur to par Urrajeem jeb Urraju Kabrâ grihb palikt; tad tas ween warr notikt, kad tee weenu taisnu Kuntrakti us nofazzitem Gaddeem norunna un ustaisa ar to Kungu, kam ta patti Semme peederr.

15. Vikkums. Kad tee nofazziti Gaddi pagallam, un abbi diwi irr labprahtigi, tad tahdu Kuntrakti atkal no jauna warr faderreht. Brihwâ Zilweks allaschia irr brihwâ Zilweks: un kaut winsch kas sinn zik Gaddus appaksch kahdas Muischas us Semmi dshwo, zaur to winsch muhscham ne warr palikt par dshmtu Wihru.

16. Vikkums. Wissi brihwi Laudi, kaut kahdi buhdami, sewim warr eenahkt ihpafchu Semmi par sawu Jhpafchumu, pehz Teefas Vikkumeem.

17. Likkums. Veb; Keiseriffahm Ukafehm, kas 12. Dezember 1801. Gadda, un kas 20. Wewrar 1802. Gadda isdohtas, fur teem Semnee-
keem, kas Krohna Semmi irr usnehmuschi, irr lauts un wehlehts, ka tee
tahdu Semmi sewim paschi warr peepirkt, un tad topafchu ta ka sawu Zh-
paschumu warr strahdaht. Tahda brihwiba taggadim arri wisseem zitteem
Semneekeem tohp wehleta.

18. Likkums. Kahda Wihse tee Kalpi Seewneeki ar saweem Saim-
neekeem buhs fatikt, kahdu Vohni un Drehbes teem buhs nospreest, jeb
arri, woi teem tai Weeta buhs deht Bandas Gabbalu strahdaht, to ta
Isdarrishanas Beedriba (Revisions-Commission) jeb tee Kungi, kas
tahs Kuller jeb Wakas Gramatas pahrluhkohs, arridsan ismeklehs un
nosazzih, ta ka tas ikkatra Walsh irr eenemta Leeta: ka jau arridsan
schee tahdi Kalpi sawu sinnamu Usurru dabdu, ka warr peetik.

Ohtra Rodakka.

No Muishas Saimes.

19. Likkums. Zitti Semneeki irr tee Urraji, kas to Semmi kohpi:
zitti atkal irr tee Muishas Laudis, kas Kungam Muishas Kalpo. Pahr-
scheem Muishas Laudim taggadim schahdi sawadi Likkumi tohp nosazziti.

20. Likkums. Schee Muishas Laudis, kas pee ne kahdas Semneeka
Mahjas nau peerakstiti, tapat ari tee, kas lihds schim no Semneeku
Mahjam par Muishas Laudim irr eenemti, un kas woi Widsemmes
Muishas Kungeem peederr, woi irri zitteem Kungeem bes Muishas, tee
sawada Kulle irr eerakstami un pa sawadu Lauschu Kahrtu irr turrami.

21. Likkums. Schi Kulle tohp dallita us diwi Gabbaleem. Pirmâ
Gabbala tee tahdi Muishas Laudis tohp eerakstiti, kas Widsemmes Mui-
shas Kungeem peederr: ohtra atkal tee tahdi tohp eetikti, kas zitteem
Kungeem peederr, kam pascheem jau ne kahda dsimtu Muisha.

22. Likkums. Tohs pirmajis ta Isdarrishanas Beedriba (Revi-
sions-Commission) ischkirs, jebtee Kungi, kas pa wiffahm Muishahm
ees apfahrt tahs Kuller jeb Wakas Gramatas pahrluhkodami: tee oh-
traji atkal taps ischkirti no tahm Lauschu Usrakstishanahm, kas pee
Stattaltera Teefas jeb pee Kamerahof tohp glabbatas.

23. Likkums. Schohs Muishas Laudis, kas jau irr weena sawada
Lauschu Kahrtu, un no teem Urrajem un Semmes Kohpejeem irr atchkirti,
tohs tas Kungas saweem Behrnean un Raddeem warr wehleht un isdallist
arridsan bes Semmes: bet Sweescham ween tohs ne warr pahrdoht. Schi
patti

patti Teesa arri geld no tahdeem Muishas Laudim, fo daschkahrt Kungs Muishu pahrdohdams sewim istassa un ar sewim lihdsi nemm.

24. Vikkums. Pee Kunga tas stahw, ka sawus Muishas Laudis, kad paschi arridsan irr labprahtigi, atkal teem Urrajeem warr peestaitiht, un tohs us Semmi likt: zaur to tad teem tahdeem Muishas Laudim arri dsan geld wissa ta Teesa, kas teem Urrajeem irr wehleta un pawehleta.

25. Vikkums. Kad jau arridsan tee tahdi Muishas Laudis, kas tahdeem Kungeem peederr, kam pascheem nau ne kahda ihpaseha Muisha, ka jau arridsan tee tahdi, ja pascheem ta patihk, warretu palikt par Urrajeem; tad tohp wehlehts, ka tahdus Laudis weenu paschu reisi ween warr pahrdoht, bet tikkai tahdam Kungam, kam pascham sehe Widsemme weena djimtu Muisha irraid. Tee tahdi pahrdohti Kunga Laudis tad paleet woi Muishas Lauschu Kahrta, woi arridsan Urraju Kahrta, kad tam Pirzejam patihk tohs us Semmi likt.

26. Vikkums. Tohs Muishas Laudis, kas Kungeem bes Muishas peederr, tohs arridsan, kad wiannu Kungs nomirst, tee Behrni un Naddi sawa starpâ warr isdallitees.

27. Vikkums. Tee Muishas Laudis, kas pee Muishas irr peerakstiti, bet pehz Kunga Nahwes stary Behrneem un Naddem irr isdalliti, un tahdâ Wihsé no tahs Muishas irr tikkufchi noht, (pehz 23. Vikkumu) tee tikkai ta nomirruscha Kunga Brahtean un Mahjam, woi arri wianna Behrneem un Behrnu Behrneem ween varr tikt Kohnâ. Kad schi Zilts ismirst, un tee wehl papreeksch nau dabbijschi Brihwibas Gramatu, tad tee atkriht atkal pee tahs Muishas, fur tee tikke peerakstiti no teem Kungeem, kas apkahrt gahje tahs Kullés Gramatas pahrluhkodami, jeb no tahs Isdarrischanas Beedribas (Revisjóns-Commission).

28. Vikkums. Teem Muishas Laudim pee sawas Prezzeschanas wiss tas arri nahk par labbu, kas teem Urrajeem pehz 9., 10. un 11. Vikkumu irr nospreests.

29. Vikkums. Tapat teem arri Wakkas irr ta ka wisseem zitteem Semneekem, sewim eenahkt sawu paschu Mantu par Jhpaschumu, woi Semmes Gabbalu, woi zittu kahdu Yeeta.

30. Vikkums. Wehl teem arri ta patti Teesas Palihdsiba buhs pee Semneeku Teesas, fur tee sawas Gruhtbas un Subdseschanas warr eebilst, ta ka tas zettortâ Gabbalâ no tahs Teesasturreschanas tohp nosazjhts.

Dhtrais Gabbals.

No ta, kas Semneekam pascham ihpaschi peederr.

31. Likkums. Wisseem Widsemmes Semneekem irr tahs Waktas, ka jau 17. Likkuma peeminnehts, ka tee sewim Semmes Gabbalu warr peepirkt, un topaschu, ta ka zits kaut kursch, ka sawu Ihpaschumu warr strahdaht, pahrdoht, un arri Behrneem un Kaddeem wehleht.

32. Likkums. Sinnams, ka wissa Semme, fur Semneeki dsihwo wirsu, tam Muishas Kungam ihstni ween peederr: tomehr, ka jau Semneeks sawus Darbus un Sweedrus par welti ne liktu pee Semmes Kohpschanas, bet sawa Darba Auqtus arri dabbutu; tad scheitan tohp nospreests: ka no scha Paika ikkursch Saimneeks to Semmi, kas wannam irr eedohta, un par kurre winsch to Klaufschanu un Dohschanu makfa, ka tas trescha Gabbala tohp nosfazzihis, ka tas to Semmi preeksch sewim un saweem Behrneem buhs patureht, bes wissas Islikshanas un Isdihshanas. Likkai kad daschkahrt tahdas Waijadsibas rahdahs, ka nu wehl taps peeminnehts.

33. Likkums. Muishas Kungeem ne warr leegt, ka tee sawu Muishas Buhshanu un Kohpschanu allaschin wairaf dsenn us preekschu, zif tas ween warr buht pehz Teefasun Taisnibas: tomehr teem arri tohp uslikts, ka pee tahs Isdarrishanas Beedribas, jeb pee teem Kungeem, kas tahs Nulles Grahmatas pahrluskohs, ka tur buhs eebilt, woi arri irr ihstena waijadsiba, ka kahdu Semneeka Semmi buhs likt pee Muishas Lihrumeeem, ka jau zaur to tee Muishas Lihrumi tik leeli paliktu, ka waijaga buht pehz Darbineeku Skaischi. Ja to gribb dabbut, tad lai usrahda: 1. ka ta Muishas Sehshana wehl nau tik leela, ka nahk diwi Puhru Weetas us ikkatru Deenas Darbineeku, kad schee Deenas Darbineeki zaur wissu Reddelu tohp skaititi tohpä. 2. Lai arri usrahda, ka appaksch tahs Muishas zitta ne kahda nstrahdata Semme nau, kas derr us Arshanu, un zaur ko tohs Lihrumus warretu darriht leelafus, ta ka warr isnahkt ta waijadsiga Issehshana pehz Darbineeku Skaischi: un ka tas zittadi ne warr notikt, ka ween zaur to, kad kahdu Semneeku ismett un winna Semmi leek pee Muishas Lihrumeeem.

34. Likkums. Us tahm Muishahm kas irr mehritas un fur irr Landfahrtes, tur ta Isdarrishanas Beedriba (Revisions-Commission) lehti warr panahkt, ka tas irr ar ta Muishas Kunga Usfazzishanu; un tad patti jau sinnahs, ko buhs darriht, un kas wannai irr uswehlehts darriht.

35. Vikkums. Us tahdahm Muischahm kas nau mehritas, tur gan tik skaidri wehl ne warr sinnaht, woi Muischas Kungam teescham arri leelaki Tihrumi un leelaka Sehshana waijaga. Ja tas tomehr zaur Semneeku Semmi sawus Muischas Tihrumus gribb leelakus darriht; tad waijaga, ka winsch driht sawu Muischas Semmi leek ismehrht: un kamehr schi Ismehrshana wehl nau pagallam, tad wehl ne driht Semneeku Semmi pee Muischas Tihromeem peelikt.

36. Vikkums. Kad ta Ismehrshana irr pabeigta, tad ta Draudses Teesa ismekhs, un tas Kreis-Kewisoris jeb Mehrneeks tur peepalidshs, woi teescham arri (pehz 33. un 65. Vikkumu) ta Waijadriba irr, tohs Muischas Tihrumus leelakus darriht. Scho sawu Padohmu un Spreedumu ta Draudses Teesa noshta us Semmes Teesu. Kad nu ta Semmes Teesa arri noproht un nosakka, ka tas ta waijaga; tad ween Semneeka Semmi warr peenemt pee Muischas Tihromeem.

37. Vikkums. Pehz diwidemit un peezeem Gaddeem, kad daschkahrt ta Semme allaschin labbaki irr uskohpta un eestrahdata, arridsan Lauschu Puls irr gabjis Wairuma, ja tad jauna Wahrmehrshana un leelaki Muischas Tihrumi waijadsetu, pehz to Darbineeku Skaishti, ka tas 33. un 65. Vikkuma irr nosazihts par to Muischas Sehshanu; tad gan Muischas Kungs kahdu Semneeka Semmi warr peenemt pee Muischas Tihromeem ar to Padohmu un us tahdu Wihsi, ka tas 36. Vikkuma irr nospreests. Pee tahdas jaunus Mehrshanas tomehr Muischas Kungs ne warr Semneeku Klausshanu un Dohshanu leelaku zelt, arri ne warr jaunu Semmes Wehrtibu jeb Makfu nosaziht.

38. Vikkums. Kad nu Muischas Kungs zaur Semneeka Semmi sawus Tihrumus gribb darriht leelakus; tad to tam pascham Saimneekam jau trihs Gaddus papreekeh buhs sinnanmu darriht. Pehz scho Laiku kas Muischas Kungs tam Saimneekam buhs ismakscht ar tihru Naudu, ta ka ta Draudsesteesa to buhs isrehtinajusi, un ka ta Semmesteesa tahdu Kehkeninu buhs apstiprinajusi: 1) Wiffu ko Saimneeks irr isdewis pee Sehshas Kohpshanas, zaur ko tas sawu Semmi irr darrijis labbaku un augligaku: tahs Ehtas ko patz irr usbuhwejis; Dahrus ko irr eetaisijis, un kas zittas tahdas Peetas warr buht. 2) Wiffus pehdiga Gadda Aughus, kas wehl nau sanemti, un 3) zil Dalderus ta Semmes Wehrtiba jeb Makfa irr nosazita, tur par ikkatru Dalderi buhs ismakscht diwi Kubbulus Sudraba Naudas.

39. Vikkums. Wiffus schohs Wahrus, kas sheitan irr nosaziti par to Atnemshanu tahdu Semneeka Mahju, kas pehz treschu Gabbaluness

neff sawas Klauſiſchanas un Dohſchanas, tohs wiſſus ne ween taggadix bet arri us preeſchu, pee wiſſas Pahrtaifſchanas un Mehriſchanas, kas ikreis pehz 25 Gaddeem noteek, ſtipri buhs turrecht, pa wiſſahm wiſſas Widſemmes Muifchahm, woi tahs irr Krohna Muifchas, woi dsimtu Muifchas, woi ka. Bet kad weens Muifchas Kungs ar Semneeku weenu ſkaidru labprahtigu Kuntrakti irr norunnajis pahr to Semmi ko tam eedewis; tad tas arri zeeti buhs palikt pee teem Wahrdeem, kas irr norunnati.

40. Likkums. Tahdu Saimneeku, kam ta Semne ko Kungs wiinnam irr eedewis, tahda Wiſſe nu irr nowehleta, ka to warr paturrecht preeſch ſewis, preeſch ſaweem Behrneem un Behrnu Behrneem, ar to Padohmu un Teefu ka tas lihds ſchim irr noſpreests, tahdu Saimneeku no ſawas Mahjas ne warr ismeſt bes Walſtſteefaſ Nospreechanas, un kurreu Spreedumu wehl Draudſeſteefa buhs apſtiprinaht. Tahda Ismeſchana ween warr notikt.

1) Kad wiſſch no ta Laika, kad no tahs Isdarrifſchanas Beedribas jeb Rewiſiones Kommiſſiones to jaunu Nukku jeb Wakkas Gramatu dabuja, tik gauſchi kriht eekſch Parradeem, ka jau ſchee Parradi ohtri tik leeli nahk, ne ka wiinna Semmes Wehrtiba jeb Makſa irr noſazzita. Somehr arri waijaga, ka ſchee Parradi ne buhtu nahkufchi zaur kahdahm leelahm Behdahm, kas daſchkahrt wiſſu Semmi lihdsi aisknemm, ka arri ne buhtu nahkufchi zaur kahdu ſawadu Melaimi, ka warr buht Uggungſgrehks, tukſchi Gaddi, Lohpu Sehrgas, Kruffa, un ta: bet ka ſchee Parradi ween irr nahkufchi zaur wiinna paſcha Rebehdnibu un Palaidibu.

2) Kad wiſſch tohs Parradus kas wiinnam bija tobrihd, kad ta jauna Nukku jeb Wakkas Gramata tappe eezelta, eekſch ſeſcheem Gaddeem wehl ne nomakſa, bet jaunus Parradus wehl peetaiſa, ka tee ohtri tik leeli nahk ne ka wiinna Semmes Wehrtiba jeb Makſa irr noſazzita.

3) Kad wiſſch ſawas nelabbas Oſhwofſchanas, Schkeefſchanas, Nekohpſchanas un Rebehdnibas dehl par neleetigu tohp turrechts, kas wairs ne warr Mahju waldiht.

41. Likkums. Kad nu gaddahs, ka weens Saimneeks tahda Wiſſe woi tohp ismeſts, woi arri kad wiſſch nomirſt, tad allaschin tas wezzakais Dehls atkal usnemm to Mahju. Bet kad daſchkahrt ta Walſtſteefa topaſchu kahdas negantas Melahdsibas pehz, ne turretu par derrigu; tad tas ohtrs Dehls usnemm to Mahju, un ta allaschin pehz reiſes. Ja tee Dehli wehl irr jauni un maſi, tad ta Walſtſteefa isſkatta kahdus Wehrminderus jeb Usraugus, ar kurreem patſ Muifchas Kungs arri irr Meera. Schahdi Wehrminderi tad usſkatta to atlikufchu Lehwa Mantu, un tad to Mahjas
Wal-

Waldischanu un to Mantas Glabbaschanu tee nodohd weenam no teem tuhwakajeem Kaddeem, ar kurreu pats Muishas-Kungs un arri ta Walststeeffa warr buht Meerâ, schis par to buhs sinnaht, famehr tee Dehli buhs usaugufchi leeli. Bet kad ne kahdi Dehli nau, woi arri, kad ta Walststeeffa ne weenu no teem Dehleem ne turr par derrigu us Saimneeku; tad kas Muishas Kungs pehz sawu paschu labbu Prahtu nosakka weenu jaunu Saimneeku, tomehr zif ween warr buht, no ta wezza Saimneeka wiffthwakajeem Kaddeem.

42. Likkums. Ja tahdas Kaites nau, ka lihds schim irr peeminnehts; tad arri us ne kahdu Wihji un ar ne kahdeem Cemesleem nau wakkas, weenu Saimneeku no sawas Mahjas ismest. Tomehr zitta Peeta atkal irr, kad weens Saimneeks pats labprahstigs sawu Mahju grihb atlaiht: tad tahdu Labprahstibu arridsan ta Draudsesteefa weht buhs apleezinaht.

43. Likkums. Wiffa Manta, fo Semneeks ar Gohdu un ar saweem Darbeem irr pelnijees, tas irr winna pascha Jhpaschums, ar to warr darriht ka pascham patihk, to warr pahredoht, atschkinkoht, Kihlam doht, un arri Behrneem un Kaddeem wehseht.

44. Likkums. Bet kad Muishas Kungs kahdas Peetas irr nodewis us kahdu Sehtu, tad Semneekam peenahkabs tahdas Peetas arri labbi glabbaht, ta ka tahs winnam irr eeskaititas un Rohka dohtas, ka tahs jau ne ka ne nahk sweschâ Rohka.

45. Likkums. Pee ihstenas Semmes Rohpschanas un Strahdaschanas allaschin arri waijaga Pohpi un Sehkla: bes ta jau ne warr buht. Tap ehz ikkurfch Saimneeks, arridsan sew pascham par labbu, un ka sawu Semmes Darbu lahdsigi warretu dsiht, buhs turreht eeksch sawas Mahjas tik dauds Pohpus un Sehklas, ka pehz tahs Semmes Peeluma waijaga. Schis Skaischis, fur arri Kalpu Pohpi tohp peeskaititi, ta tohp nosazzihst:

Eeksch weenas Mahjas, kurras Semmes Wehrtiba jeb Makfa 13 lihds 20 Daldereem irr nosazzita, tur buhs buht diwi Sirgi, peezi Pohpi, woi jauni woi wezzi, un astoni Puhri Waffaraju Sehklas.

Eeksch weenas Mahjas, kurras Semmes Wehrtiba jeb Makfa 20 lihds 25 Daldereem irr nosazzita, tur buhs buht diwi Sirgi, astoni Pohpi, un diwipazmit Puhri Sehklas.

Eeksch weenas Mahjas, kurras Semmes Wehrtiba jeb Makfa 25 lihds 43 Daldereem irr nosazzita, tur buhs buht trihs Sirgi, diwipazmit Pohpi un diwidefmit Puhri Sehklas.

46. Likkums. Lih ka weens Saimneeks to Mahju nodohd, woi pats
arri

arri nomirst, tad tee nosazziti Sirgi, Lohpi un Sehla winnam atkriht atpakkal: un eeksch tahs Mahjas tikkai paleek tahs Leetas, to daschfahrt Muischas Kungs pats us to Mahju irr nodewis, un kas pee Mahjas Gedohschanas tappe usskaititas un Rohka dohtas. Bet wiffa zitta Manta irr teefigs Saimeeka Jhwaschums, un paleek pascham, un winna Behr neem un Haddeem.

47. Likkums. Kad pehz Lehwa Mirschanas Dehls to Mahju us nemm, tad Dehlam Saimneekam paleek papreeksch wiffi tee Rihki, kas pee Semmes Darba waijadsi: winnam arri wehl paleek tee Lohpi un Sehlas, kas 45. Likkuma irr nosazziti. Tahs zittas Mantas, kas ta nelaika Lehwa Jhwaschums irr, tahs tohp isdalkitas stary teem, kam tur Daltas irr klagt.

Treschais Gabbals.

No Semneeku Klausichanas un Dohschanas.

Pirma Rodalka.

No Semneeku Klausichanas un Dohschanas pee Krohna.

48. Likkums. Wiffas Krohna Dohschanas un Krohna Klausichanas ka Parrads stahw us Widsemmes Semneekem, ta ka par to tee Likkumi to nospreesch. Ta Rihteru jeb Jachtneeku Nauda, kas 4 Dalderus maksä no ikkatea Urka, un kas Semneekem par labbu irr atlaista, ta teem Semneekem no Muischas Kunga taps atlhdsinata pee Galwas Naudas Maxfaschanas, fur Dalderis teek rehkinahs us 125 Kapekem: tapat ka arri ta Statfsje teem jau tohp noskaitita no tahm Leefas Dohschannah, pehz to Ukasi no 1. Dezember Mehnescha Deenas 1801. Gadda.

49. Likkums. Tee Widsemmes Semneeki dohd tohs Rekruschus tapat ka wiffi zitti Semneeki zaur wiffu Kreewu Walstibu.

50. Likkums. Kurru Wihru par Rekruti buhs doht, tas paleek tikkai ween Walststeefas Sinnaschana.

51. Likkums. Weenu Saimneeku ne kad ne warr doht par Rekruti, ka tas jau schè Widsemme irr weena sinnama un eenemta Leeta. Tikkai tas ween warr notikt, kad ta Walststeefa to jau buhtu turrejusi par nozet-

famun no Mahjas Waldifchanas, woi tapeh; ka tas irr palizzis pakkata ar fatwu Dohfchanu un Klausifchanu pee Krohna un pee Muifchas, woi arri tapeh; ka tas nederrigs irr pee Mahjas Waldifchanas. Tad tahdu Nozelschanu ta Draudsesteefa papreefch wehl buhs apstiprinah.

52. Likkums. Tapat arri ta Walststeefa ne weenu Muifchas Ziltweku ne warr nowehleht par Rekruti; bet pee Kunga tas stahw, ka prett to Arraju kas nodohdams, weenu no saweem Muifchas Laudim warr ismiht.

53. Likkums. Tahm Muifchahm kas wahjas irr no Laudim, un fur zaur Rekrufschu Dohfchanu tas Laufschu Truhkums allasebia leelaks ween paleek, un tas waisadsigs Spehks pee Semmes Strahdaschanas ween eef Masuma, tahm Muifchahm par Utweegloschanu tohp pakauts, ka tahs Walsts Laudis no sawa Padohma brihwus Laudis warr peepirkt par Rekrufcheem.

Ohtra Rodakta.

No Semneeku Klausifchanas un Dohfchanas pee Muifchas.

54. Likkums. Wiffas Semneeku Klausifchanas un Dohfchanas pee Muifchas, tahs ween irr ta ka tee Augli un ta Rente no tahs Semmes, kas gan ihsteni Muifchas Kungam peederr, bet ko schis Semneekem irr eedewis, ka to warr strahdaht un to Labbumu no tahs preefch sewis warr sanemt. Tapeh; waijaga, zik ween warr buht, flaidri un riktigi to Klausifchanas un Dohfchanas Wehrtibu jeb Maksu, un arri to Semmes Wehrtibu jeb Maksu, weenu prett ohtru salihdsinah: un scheitan zaur ilgeem Gaddem ta Sweedru Rehkinaschanas Wihse irr panahkta ka taisna, un peh; kurras abbi diwi labbi warr pastahweht, tik labbi tas Muifchas Kungs, ka arri tas Semneeks.

55. Likkums. Peh; schahs Isrehkinaschanas Wihses weens Tihrum's labbas Maifes Semmes, jeb no pirmas Semmes Wehrtibas un Maksas, kas turr 14,000 Sweedru *) Lauka Ohlektis, tas dohd Kungam 2 Puhrus Rudsu par Augteem jeb par Renti. Schee 2 Puhri Rudsu, peh; weeglakas Islihdsinaschanas un Sarehkinaschanas tohp rehkinati par 1 Dalderi, jeb par

*) Lauka: Ohlektis irr tahds Lauzinsch jeb Lohdsinsch jeb Semmes Gabbals, kas turr weenu Ohlekti Garmma, un arri weenu Ohlekti Plattuma. Kad nu tahdas Lauka: Ohlektis 14,000 leezi kohpa weenu pee ohtras; tad tahds Semmes Gabbals irr wienna Muzzas Wetta.

par 90 Grascheem: un par weenu Dalderi jaklausa woi 30 Deenas Rahjahm, woi 22 un Puffdeenas ar Sirgu: tas irr ikkursch Rahjineek's ikdeenas nostrahda 3 Graschus, un ikkursch Sirdsineek's 4 Graschus. *)

56. Likkums. Pehz tahdu Tihroma Gabbalu nu arri tahs zittas Semmes pehz sawas Wehrtibas un Mafkas jeb pehz sawu Labbumu un arri Dahrsi un Ptawas, **) tohp sarehkinatas: tapat arri ta Dohschana no Graudeem un zitteem Semmes Augteem, un arri wiffadas Klausifchanas. Tapehz arri scheitan pehdiga Gallâ pee scheem Likkumeem weena taifna Wehrtibas jeb Mafkas Nospreeschana irr peelikta, un ta patti kâ weena teefiga Nosfazzifchana tohp zelta un apstiprinata, pehz kurre wiffas Dohschanas un Klausifchanas no wiffahm Semmehm kas pee Saimneezi-bas ween derr un wajadfigas irr, tohp isrehkinatas: ka pehz topaschu tad arri Semneekam warr nosfazzih, ko pee Muifchas buhs doht un klausih.

57. Liff

*) Tahda Wehrtibas jeb Mafkas Nosfazzifchana jau irr no Sweedru Laifkem, ka tur taifnu Zeltu dabbutu, ka Muifchas Kungus un Semneekus warretu islibdinaht. Schi Aprehfinaschana irr schahda: us tahdu Tihroma Gabbalu no paschas pirmas Wehrtibas un Mafkas jeb no pirma Semmes Labbuma, kas turr 14,000 Sweedru Lauka-Dhlektis, un kas Muzzas Weeta fauzama, tur arri Muzza Rudsu warr tapr isfehda. (Weena Muzza turr diwi Rihgas Pubrus, un puffohetos Muzzas jeb trihs Rihgas Pubri padarra weenu Kreewu Ischetwert: atkal 2½ Muzzu Weetas irr til dands kâ weena Kreewu Dessetine.) No tahdas Sehshanas nu schitta, kad tas Tihroms pufflaizigi ween isdohdabs, ka diwi Puhru Rudsu wehl buhs palikt pahri, kad Semneek's papreefch irr atnehmis sawu wajadfigu Maifi un tahs sinnamas Krohna Dohschanas. Schee diwi Puhru Rudsu, kâ teefigi Semmes Augli peeberreja tam Muifchas Kungam, tapehz ka minnam patti ta Semne peeberreja. Kad schahdi Semmes Augli nu tohp isfazziti pehz Naudas Wehrtibu jeb Mafsu, tad pehz to paschu ta Semneeka Klausifchana ta tohp nospreesta, ka par 1 Dalderi jeb par 90 Grascheem buhs klausih woi 30 Deenas kahjahm, woi 22½ Deenas ar Sirgu. Schi Nosfazzifchana ne nospreesch ihsteni to taifnu Semmes Mafsu, bes ta ween dohd to Mehru no teem flaidreem Augteem woi arri no tahm Rentehm eefsch Dohschannahm un Klausifchanahm. Tas Dalderis schê nau ihsteni weena Nauda, bet tas ween irr weens sinnamas Puffs no Darba Deenahm, woi arri no Graudeem un Augteem, ko tas Kungs no tahda Gabbala Semmes kâ teefigu Renti warr praffih.

**) Tahda Wihse ta arkama Semme us ischetreem Labbumem jeb Wehrtibahm un Mafsfahm tohp nodallita. Tahds Tihroma Gabbals, kâ 55. Likkumâ irr peeminnehts, tas tohp rehfinahs pehz pirmas Wehrtibas jeb pehz pirma Labbuma par 1 Dalderi jeb par 90 Grascheem: pehz obtras Wehrtibas par 75 Grascheem: pehz treschas Wehrtibas par 60 Grascheem: un pehz zettortas Wehrtibas par 45 Grascheem.

57. Vikkums. Vihds schim tikkai ta arrama Semme ween tappe rehkinata, par kurre tas Semneeks, pehz tahs Semmes Wehrtibu un Maksu, sawu sinnamu Dohschanu un Klausichanu sawam Kungam maksaja; bet Dahrji un Mawas palikke nerekhinati, par to atkal tas Semneeks sawam Kungam tohs Paliga Darbus un leekas Gaitas Klausija. Bet taggadin, ka jau schahs Klausichanas pehz taisnas Teefas ar to Semmi taptu islihdinat, arridsan tahs Mawas un Dahrju Weetas, pehz tahdas pasehas Wehrtibas Rosazzichanas, pee Semneeku Semmehm tohp usnemas: un scheitan tohp nospreests: (ta ka tee Muishas Kungi sawa Grummada 1803. Gadda, irr noprattuschi,) ka us 60 Daldereem arramas Semmes, jeb us weenu Widsemmes Arkli, arri wajaga par 20 Daldereem Dahrju Weetas un Mawas, tapat nu arridsan pehz to pasehu Mehru, pee wiffahm Semneeku arramahm Semmehm arri tahs Mawas buhs peestaitit. Tahda Wihsa ta Wehrtibas jeb Maksas Rosazzichana par wiffadas Semmes, kas pee weenas Mahjas peederr, ta buhs tas Mehrs, kas usrahda wiffu Semneeku Dohschanu un Klausichanu pee sawas Muishas: un ta nu arri tahs Waktas irr nozeltas un panemas, ka Semneekem warr uslikt Paliga Darbus un leekas Gaitas, zik ween gribbeja.

58. Vikkums. Ta nu ta Wehrtiba jeb Maksu no weena Widsemmes Arkla, lihds ar tahm Dahrju Weetahm un Mawahm, tohp turreta 80 Daldereem lihdsiga: un ikkurch Dalderis tohp nostrahdats ar 30 Kahjineeku Deenahm, woi arridsan ar $22\frac{1}{2}$ Sirdsineeku Deenahm. Ka nu tas Lauschu Spehs kas us weenu Arkli dshwo, warretu peetikt pee tahs Klausichanas, kas Muishas jaktausa, un kur ne kahda Wihsa pagallam wairak ne warr dshit, ka ween par Neddetu 2 Darba Deenas us ikkatru Darba Ziltweku; tad scheitan tohp nospreests, ka us weenu Arkli masak ne buhs buht Darba Ziltweki, ka desmit Wihrischki un desmit Seewischkas. Pehz schahs Vihdsibas nu tohp nosazzihst, ka tas Lauschu Pults ar to Semmi buhs faetees.

1) Us katru wihrischku un seewischku Darba Ziltweku masaki ne warr buht no arramas Semmes, ka 5 Dalderu Wehrtes jeb Maksas: un arri wairak ne warr buht ka $6\frac{1}{2}$ Dalderu Wehrtes; un bes ta wehl no Dahrseem un Mawahm tik dauds ka tas 1 lihds 2 Daldereem irr Wehrtes.

2) Weena Mahja no Zettortneeka Leeluma, kas no arramas Semmes 15 Dalderus, un no Dahrseem un Mawahm 5 Dalderus tohp turreta wehrtiga jeb lihdsiga, tur masaki ne buhs buht ka trihs Darba Ziltweki no wihrischkas Kahrtas un trihs no seewischkas Kahrtas: un pehz schahdas Vihdsibas arri tahs leelakas un masakas Semneeku Mahjas buhs buht isdallitas.

3) Par

3) Par Darba Zilwekem tohp turreti no wihrischkas Kahrtas wiffi kas 17 Gaddus irr wezzi lihds 60 Gaddu: un no seewischkas Kahrtas wiffi kas 15 Gaddus irr wezzi lihds 55 Gaddu; zil ilgi daschkahrt tee Muischas Kungi tohs pee sawas Muischas Klausischanas par Darba Zilwekem wehl peeneimm.

59. Vikkums. Ta Islikshana to Darba Zilweku eeksch Mahjahm, tik no wihrischkas ka arri no seewischkas Kahrtas, ta tai Walststeesai tohp uswehleta, kam par to buhs jinnah un gahdaht, ka tee nosazziti Darba Zilweki ikkatra Mahja rohnahs.

60. Vikkums. Tapehz, kad tahs Semneeku Dohschanas un Klausischanas pee sawas Muischas pehz Teefas un Taisnibas grubb nosazziht; tad waijaga, ka tahs Wehrtibas jeb Makfas no wiffas arramas Semmes, no Dahrseem un Plawahm lihdsigi un weenadi buhs iseet ar to Wehrtibu un Makfu no wiffahm Semneeku Dohschanahm, Darbeem un Klausischanahm pee sawas Muischas. Ja nu rastohs, ka Semneeku Klausischanas Wehrtiba jeb Makfa leelaka buhtu, ne ka ta Semmes Wehrtiba jeb Makfa, tad jau waijaga to Klausischanas Wairumu attaiht: ta ka abbas Wehrtibas ihsteni weenadi un lihdsigi warr stahweht weena prett ohtru.

61. Vikkums. Ka nu wiffas Semneeku Dohschanas un Klausischanas riktigi warretu islihdjinnah ar to Semmes Wehrtibu jeb Makfu kas ikkatram irr Rohka: un ka arridsan tahs waijadsigas jaunahs Kullu jeb Wakkas Grammatas warretu sarakstihht; tad tshetras Isdarrischanas Beedribas jeb Rewisiones Kommissions tohp eezeltas, pehz tahm tshetrahm Widsemmes Semmesteesahm, kas turresees pehz to Simu un Padohmu kas teem irr dohts, un sehohs norakstihht Nospreedumas isdarrinahs.

62. Vikkums. Kad nu tahs Semneeku Klausischanas un Dohschanas ar wianu Semmes Wehrtibu jeb Makfu tohp salmdjinnatas, un sechitan ta Waijadsiba rahditohs, ka zittas Klausischanas woi buhs masakas zelt, woi arri pagallam attaiht; tad, ka jau tas Muischas Darbs un Kohpschana ne taptu kawehhts un ka warretu sinnah, kurras Klausischanas pehz Teefas pee Muischas Kohpschanas peederr un kurras bes Stahdes ne warr pahrtaiht, tad ta ka par Mehraukta japeeneimm

1) tahs teefigas Kullu jeb Wakkas Grammatas,

2) tahs Nosazzischanas par Semneeku Klausischanahm, no teem Gaddu 1765 un 1784.

3) Sawadas Muischas Mehrischanas un Landfahrtes, fur ta Semmes Wehrtiba jeb Makfa arri irr peerakstihht.

1788 (E)

4) tahs

4) tahdas Mahzibas un Gudribas no Muishas Kohpschanas, Fas no wezzeem Laikem jau irr eenentas, un zaur dauds Gaddu Darri-schanu irr apstiprinatas.

63. Vikkums. Pehz Sweedru Semmes Kohpschanas Vikkumeem, kam arri mehs taggadin dsennamees pakkala, tahs Semneeku Dohschanas un Klausfchanas ta tohp isdallitas:

1) Sinnamas Semneeka Klausfchanas, kad zaur wiffu Gaddu ikneddekas sawas nosazzitas Deenas woi ar Sirgu, woi arri bes Sirga: tapat arri, kad no 23. April lihds 29. September, jeb no Jureem lihds Mikkeleem tahda pascha Wihse ikneddekas sawas nosazzitas Deenas bes Sirga Muisha Darbu klausa. Schee sinnami Darbi no weena Arkta irr tikpat ta tschetrdesmit Dalderi Wehrtes jeb Maksas. Kad nu taggadin weena Arkta Wehrtiba jeb Maksfa irr nosazzita us 80 Daldereem, fur 40 Dalderi ihsteni irr ta Puffwehrte jeb Puffmaksfa; tapehz arri wiffas tahs sinnamas Klausfchanas ne kad ne buhs pahrkahpt to Puffwehrti no wiffahm Semmehm, kas pee weenas Mahjas peederr.

2) Dohschanas jeb Semmes Lugti, ka warr buht Graudi, Linni, Dshjas un zittas tahdas Peetas. Schahs Dohschanas allaschin padarr to zettortu Wehrtes jeb Maksas Teesu no wiffahm tahm Semmehm, kas pee weenas Muishas peederr.

3) Paliga Darbi un leekas Gaitas, kas tiffai sawaddos Gadda Laikds tohp klausiti, ka warr buht, Suhdu Weschana, Plaufchana, Rihgas Zekki, un ta. Kad nu lihds schim scheem Darbeem Wehrtiba jeb Maksfa wehl ne bija nosazzita, bet tee tappe dohti par tahm Plawahm un Dahrfsu Weetahm, kas pee Arkta Nosazzifchanas ne ka ne tikke rehkinati; tad jau rahdahs, kad scheitan weenu Mehru gribb dabhuht, ka schohs Darbus ar zittahm Klausfchanahm buhs islihdsinahpt, pehz Semmes Maksas jeb Wehrtibas, ka tad schee Paliga Darbi ne buhs pahrkahpt to Mawju un Dahrfsu Wehrtibu jeb Maksfa.

64. Vikkums. Bet kad daschahpt gadditohs, ka zittas Muishas gauscha Waijadiba buhtu, ka tahdi Paliga Darbi laikam leelaki buhs buht, kad wiffu Muishas Buhfchanu labbi gribb apkohpt; tad jau pee wiffas Semneeku Dohfchanu un Klausfchanu Islihdsinaschanas, ar winnu Semmes Wehrtibu jeb Maksfa, schohs Vikkumus buhs nemt wehra:

1) Kad pee arramas Semmes, Mawju un Dahrfsu Nosazzifchanas rahditohs, ka Semneeks wairak irr klausijis, ne ka winna Semme to ness, un tas Muishas Kungs no teem Paliga Darbeem ne ko ne gribb attahst, tad pee Semneeka stahw, no sawahm Dohfchanahm to Dohfchanu nosaz-

ziht, kurreu par to gribb attaischamu, ka tahdâ Wihsê wianna Klausifchana labbi warr saetjar wianna Semmes Wehrtibu jeb Mafsu.

2) Tee Paliga Darbi kas 62. Vikkumâ irr usrahditi, un kas jau daudf Gaddus irr klausiti, tee ween par gauschi waijadfigeem tohp turreti pee Muischas Kohpschanas.

3) Kad schee Paliga Darbi Kullu jeb Wakkas Gramatâ tohp eelifti, tad tur arri skaidri ja isfakka, kurrâ Gadsfahrta tee tohp dohti, zif ilgi tee stahw, un, kad tee irr Wesumi, tad ja isfakka, zif Wesumi, un us kurren tohp dsihiti, un ta pee zittahm Leetahm, ka jau Saimneeks taisni sawu Darbu warr sinnahst. Kad nu tahdâ Wihsê schee Darbi Kullu jeb Wakkas Gramatâ irr eerakstiti, tad tohs bes pascha Semneeka labbu Prahtu ne warr pahrtaisiht, neds us zittu kahdu Laiku pahrzelt.

65. Vikkumâ. Tee sinnami Darbi, kas ne kad to Puffwehrti ne buhs pahrfahrt, tee dohd to Mehru par to Muischas Sehshanu: un scheitan nu tohp nosazzihst ka us ikkatru Deenas-Sirdsineeku zaur wissu Reddelu wairak ne buhs nahkt ka diwi Puhru Weetas Rudsu, fur ikkatru Puhru Weeta turr 10,000 Sweedru Lauka-Dhlektis. Zapat arri wehl tohp nosazzihst, ka schohs sinnamus Darbus, kas ikneddelas sawas sinnamas Deenas klausu, ka tohs ne kad ne buhs pahrzelt no weenas Reddelas us ohtru.

66. Vikkumâ. Pehz scheem Paliga Darbeem un leekahm Gaitahm arri wehl schee Vikkumi tohp nosazziti:

1) La Brandawihna Dedsinaschana arri gan peederr pee Widsemmes Muischas Darbeem, pee ka kas Muischas Kungâ sawus Darbineekus warr likt: bet kad pee ta irr redsehts, ka Muischas Kungâ daschkahrt pee scha Darba irr lizzis tahdus Laudis, kas to labbi ne proht un pee ta nau eeraddinati, un kas tapehz daschkahrt netihfchi wainigi irr palikkufchi un Strahpi zeetufchi: ka kas us preekschu ta wairâ ne buhs notikt, tad tohp pawehlehts: ka Muischas Kungi pee sawas Brandawihna Dedsinaschanas ismahzitus Meisterus buhs peenemt.

2) Tee Zelli ne kad wairak ne buhs buht ka weens Wesumâ us ikkatru Deenas-Sirdsineeku zaur wissu Reddelu. Us weenu Wesumu tohp rehknati 7 Puhri Rudsu, jeb 40 Pohdi turpu brauzoht, un 20 Pohdi pahrbrauzoht. Arri schee Zelli nau dsennami Sehshanas un Praushanas Laika, neds arri pee it flakta Zella: wehl arri tohp nosazzihst, ka no Mahjas brauzoht ar pilnu Wesumu, ikdeenâs buhs nobraukt 35 Werstes, un pahrbrauzoht ikdeenâs 40 Werstes.

3) La

3) Ta Wehryschana tohp nosazzita, fa us iffkatru Deenas Darbi neeku par Meddetu wairak ne buhs buht kà diwi Mahrzini Linnu, woi tshetri Mahrzini Willas, woi peezi Mahrzini Pakkutu. Zkkursch Mahrzinsch Linnu Dshju tohp lihdsinahts feschahm Kahjineeku Deenahm.

67. Vikkums. Pehz 58. Vikkumu irr nosazzihts, fa us iffkatru Darba Zilweku no wihrischkas un arri no seewischkas Kahrtas wairak ne tohp rehkinahst, fa pawissam diwi Klausichanas Deenas ween ikneddekàs: pee kurras Nehkinaschanas ta Statfije, kas Semneekem par labbu irr atlaista, pehz to Ukasi no 1. Dezember 1801. Gadda, tohp atrehkinata, fur arri ta Rihteru jeb Zajtneeku Nauda kas 48. Vikkuma irr peeminnetta, ne tohp peeskaitita. Ta Pusse no schahm Darba Deenahm isdohd to sinnamu Meddekàs Darbu: ta ohtra Pusse daschados Gadda Laikòs tohp dsihata. Pehz scho Vikkumu nu preeksch wissahm Muischahm tohp nosazzihts, fa no teem Darba Zilwekem ifgadskahrtà allaschin ta Pusse buhs palikt pee Mahjas, fa jau arridsan ta Semneeka Mahjas Darbi warr tapt pastrahdati. Somehr tas zittadi atkal irr Pauschanas Laikà.

68. Vikkums. Kad weens Muischas Kungs jaunu Sainneeku zelt us weenu tukschu woi Semneeka woi Muischas Semmi, un woi tai Weeta Mesch irr wirsu woi nau, un kad tam pascham tohs wajjadsigus Lohpus, Rihkus un Chkas eedohd, arri pehz Semmes Leelumum tohs wajjadsigus Laudis tam peeschkire; tad tahda gluschi gattawa Mahja eeksch teem pirmeem feschem Gaddeem, no pirma Ruddens skaitoht, tikkai diwi Dritteles makfa no tahm Dohschanahm un Klausichanahm pehz Semmes Wehrtibas jeb Makfas: bet pehz scho Laiku arridsan to treschu Dritteli.

69. Vikkums. Kad pee tahdas Mahjas tee wajjadsigni Laudis pehz Semmes Wehrtibu jeb Makfu nau klast, fa 58. Vikkums to nosakfa, tad tahs Dohschanas un Klausichanas tohp isrehkinatas pehz to Pauschu Skaischki, kas teescham tai Mahja dsihwo.

70. Vikkums. Bet kad pee tahdas jaunas Mahjas Sekohpschanas kas Semneeks pats wissu irr darrisis, bes Kunga Palihdsibas; tad winnam irr feschki brihwi Gaddi, fur Kungam ne ko ne dohd, ne ko ne klausa.

71. Vikkums. Pee jaunahm eetaifitahm un arri pee wezzahm Mahjahm tam Muischas Kungam un tam Semneekam irr waktas, ar sawu labbu Prahtu pehz mihligas Saderreschanas weenu Kuntrakti norunnah, fur kad ne kà ne wajjaga, pehz scheem schahdeem Vikkumeem turretees: bet tas ween wajjaga, fa tahda Kuntrakte un Norunnaschana, ja ihsteni geldiga buhs buht, no Teesas taptu apstiprinata.

72. Pikkums. Kad us Muischahm, fur Kungeem irr Mesch, pafcham Semneekam eeksch sawas Semmes Mesch ne buhtu pehz Siltuma un pehz Buhweschanas; tad Semneekam schi Waijadstiba bes Makfas nahk no Kunga Mescha, ta ka tas winnam arri lihds schim irr bijis: bet no Kunga Mescha Makfas pahrdohk, tas winnam irr aisleegts.

73. Pikkums. Kad appaksch kahdas Muischas pee kahdas Semneeka Sehkas kahdas Ehkas zaur Kelaimi bohja eet, woi arri tahs Ehkas pagallam irr pakrittuschas; tad teem zitteem tahs Muischas Semneekem peenahkabs, ta ka tas arri lihds schim tahda Bruhke jau irr bijusi, pee Balku Dshschanas un kas wehl pee Buhweschanas waijaga warr buht un arri pee pafchas Usbuhweschanas weens ohtram bes Makfas patihdseht.

74. Pikkums. Kad Semneeks no sawa Muischas Kunga irr dabbijs woi Nauda woi Graudus us Parradeem, un atkal ne spehtu tohs Parradus atmakshk; tad tohs buhs noklausht, un schinni Leeta weena Sirdsineeka Deena tohp rehkinata par 40 Kapeekeem, un weena Kahjineeka Deena par 30 Kapeekeem: par weenu Puhru Rudsu jaklausfa peežas Deenas ar Sirgu, woi arri Kahjahm tik dauds Deenas ka tas isneff: par weenu Puhru Meeschu tschetras Deenas ar Sirgu: un par weenu Puhru Nusas puffedschu Deenu ar Sirgu. Tomehr wiffas schahdas Klausichanas Deenas, zaur ko aisdohti Parradi tohp nostrahdati, tahs ne buhs nemt Sehshanas un Pauschanas Laika, arridsan no weenas Mahjas us reisi wairak ne buhs dsht, ka weenu pafchu Darba Zilweku, un pee ta arri japeeminn, kas 67. Pikkuma irr fazzhts.

75. Pikkums. Us zittahm Muischahm, fur Lauschu Puffs irr, fur daschkahrt tahdi Darba Zilweki rohnahs, kam pafcham Semmes nau, kas arri pee ne kahdas Mahjas teem Darba Zilwekem nau peefkaititi, kas arri tapehz ne ko ne dohd un ne ko ne klausfa, bet sawai Muischai par Nastu ween paleek. Pehz schahdeem Wakkineekeem taggadin ta tohp nolikts.

1) Tas Muischas Kungs, woi tas Rentes Kungs us to lukohs, ka tee atkal pee Semmes Darba warr tikf, tapehz, ja tas ta warr buht, woi teem eedohs sawadu Semmi, woi tohs arri isliks par Kalpeem eeksch tahdahm Mahjahm, kas patwahjas irr no Zilwekem.

2) Ja tas ta ne warr buht, tad Kungeem irr Wallas, ar Draudses teefas Sinnu un Lauschanu tohs tahdus Wakkineekus nemt pee Muischas Darba, fur tad arri ta Draudsesteesa nosakka to Lohni un to zittu Ussturri, ko Muischas Kungs teem buhs sneegt par sawu Darbu.

3) Tapat pee Muischas Kunga arri stahw, ka tahdus Wakkineekus warr

warr atlaist woi us Pittsehtahm, woi zittur fur: par fo tad tee weenu mehrenu Obrok jeb Mafku nomakfa, ta ka tas ar labbu Prahtu tikke no runnahts.

4) Kamehr nu wehl tahdus wehl derrigus Waktineekus, nedf pee Semmes Darba warr islikt, nedf arri par Kaspeem eefsch Mahjahm warr peedoht; tad ikfursch no teem kas wehl irr Spehka Ziltweti, ikneddetas weenu Deenu Kahjahm buhs stahweht pee Muifchas Darba, tee Wihrifchki wiffu zauru Gaddu, tahs Seewifchkas atkal no Furreem lihds Mikkekeem: un par Seemu wehl tahs Seewifchkas us sawu pafchu Maiji buhs wehrt woi diwi Mahrzinus Linnu, woi tshetrus Mahrzinus Wilas, woi peezus Mahrzinus Paffuku.

Zettortais Gabbals.

No Semneeku Teefas Leetahm.

76. Pikkums. Kad nu Semneekeem irr nosazzihts, fo saweem Muifchas Kungeem buhs darriht; tad nu arri waijadsehs taifnus Pikkumus zelt, pehz furreem teefcham warr palautees, tik labbi, ka tee Semneeki wiffu Teefas Palihdsibu un Taijnibu buhs dabbuht pee sawas Strihdibas sawa Starpá, un pee sawas Suhdseschanas par kahdu Speeschanu: Ka arri, ka tee Muifchas Kungi tik pat drohschi warr zerreht, ka tee Semneeki arri ne paliks nestrachpeti, kad tee laiffojahs un atraujahs no ta kas teem peenahkas. Tapehz wiffur Teefas Weetas irr eezekamas, kas tahs Strihdibas Semneeku starpá, un arri tahs Suhdseschanas starp Kungeem un Semneekem ismekte un pehz Teefas Pikkumeem nospreesch.

77. Pikkums. Pee tahdas Teefas Weetu Cetaisfichanas tapat waijadsehs, ka tas Muifchas Kungs pee Teefas Spreeschanas ne kahdu Dalku ne nemm, tomehr wannam Meera un Gohda pehz sawada Usluhkofchana un Waldifchana tohp uswehleta: un tas irr tapehz, ka schè Widsemme wehl nau weena pilniga Nospreeschana par Semneeku Teefasturreschanu, un arri Semneeku Dabbas un Lizzibas un Geraddumu pehz, un arri zitta pehz.

78. Pikkums. Tadehl nu ta Semneeku Teefa buhs diwejada:

1) Ta Teefas Spreeschana, fur Muifchas Kungam ne kahda Dalku nau flacht un kas bes winna noteeck.

2) Weena sawada Usluhkofchana un Waldifchana par Muifchas Saimi un par Darbineekeem, kas wiffwairak irr Meera un Gohda pehz:
fur

gan Muifchas Kungam arri Dalkas waijaga flacht, bet fehahs Dalkas arri taini irr nofazzitas.

Pirma Rodakka.

No Walfts Teefas.

79. Likkums. Us ikkatru woi Krohna woi Osimtu Muifschu weena Walftsteefa buhs tapt eezelta.

80. Likkums. Pee tahdas Walftsteefas trihs Teefneschi peederr, no teem tas Muifchas Kungs isfchkirr weenu, tee Saimneeki isfchkirr to ohtru, kam wiff leelaks Pulks peekriht, un tee Walfts Kalpi isfchkirr to treschu. Wiffi Walfts Semneeki, tik pat tee Wezzaki un Usraugi, un Stabrasti, ka arri tee Saimneeki un Kalpi, wiffi irr derringi, ka tohs warr israudsiht par Teefnescheem pee Walftsteefas.

81. Likkums. Kad pee weenas Muifchas wairak irr ne ka peezfintas wihrifchkas Dwehseles, tad pehz tahs Isdarrifchanas Beedribas jeb tahs Rewifiones Kommissiiones nofazzifchanas arri wairak wehl Walftsteefas warr tapt eezeltas. Tahs masas Muifchas un arri tahs Basnizas Muifchas, kam masak Lauschu irr, ta ka tee sawadu Walftsteefu ne warr eezelt, tahs no tahs Isdarrifchanas Beedribas jeb Rewifiones Kommissiiones warr tapt saweenotas ar tumakajahm leelakahm Muifschahm.

82. Likkums. Tee Teefneschi allaschin pehz trim Gaddeem atkal no jauna tohp israudsiiti, un wiffi sawa starpâ irr weenadi, ne weens nau augstaks pahz zittu.

83. Likkums. Us scheem nofazziteem Teefnescheem wehl no Saimneekem weens, un arri no Kalpeem weens ta ka leeki tohp israudsiiti, un tas irr tapehz, ja daschkahrt zits no teem ihsteneem Teefnescheem woi Wahjibas pehz, woi zitta tainna Kawekta pehz, kahdu Brihdi ne warretu nahkt pee Teefas, woi zits arri daschkahrt us Draudfesteefu taptu pahz zelts, ka tad schee warr nahkt tai Weeta.

84. Likkums. Tik pat tee ihstene Teefneschi pee tahs Walftsteefas ka arridsan tee leeki israudsiiti, eeksch Draudfes Basnizas tohp nosweh rinati.

85. Likkums. Ta Walftsteefa allaschin Gefdeenâ preeksch Puffdeenâ eet kohpâ, un bes ta arri wehl ikreis kad gauscha Waijadriba speesch.

86. Likkums. Preeksch teem Teefnescheem no Walftsteefas ta Isdarrifchanas Beedriba jeb Rewifiones Kommissiione ar teem Muifchas Kungem

geem woi ar wiannu Weetneekem norunnahs weenu sinnanuu Pohni, woi zittu kahdu Palihdsibu teem par labbu.

87. Vikkums. Ja weens Teesneffis woi sawâ Ammatâ woi sawâ Dsihwofchanâ nelabbi turretohs; tad par wiannu tohp suhdsehts pee Draudsesteefas: un kad ta Veeta irr ismekleta, tad tas wainigais no Ammata tohp nozelt, un us Strahpi tohp noteesahts.

88. Vikkums. Walststeefas Darbi irr schahdi: 1) Wiffas Teefas Veetas un Strihdibas Semneeku starpâ ismekleht un noteesaht. 2) Tschwischkiga Uslubkofschana, ka Semneeki meerigi un gohdigi dsihwo, un ka tee tohp pahrmahziti, kas tur pretti darr. Tapehz preeksch Walststeefas schahs Veetas peederr:

1) Wiffadas Aidas un Bahrschanas Saimneeku un Kalpu starpâ.

2) Isdarrischana par Semneeku Mantahm un Mantas Isdallschanu, un arri par Semneeku Parradeem.

3) To Kalpu Islifschanu pehz 59. Vikkumu, un ta Gahdaschana, ka pehz Saimneeka Mirschanas ta Mahja ne paleek bes Saimneeka.

4) Par to gahdaht, ka tee Wakkineeki arween eet Masumâ un kâ tohs woi pee Saimneekem par Kalpeem warr islikt, woi ka tohs paschus par Saimneekem warr eezelt, teem Semmi dohdoht, pehz 75. Vikkuma.

5) Tas Nemeers starp Muischas Kungu un Semneekem, kad schee daschkahrt atraujahs, un to ne darr, ko no tahs Mahjas bija doht un Klausiht.

6) Semneeku Pahrkahpschanas: fur tomehr tee grubtaki Grehki jeb Rakla Darbi sawu Zeltu eet us augstakahm Teefahm.

89. Vikkums. Kâ jau tahs Veetas irr, kas preeksch Walststeefas peederr, kâ arri jau irr Semneeka Seraddums un Tizziba, un ka jo drihsaki tahs Strihdibas un Schkelfschanas taptu nospreestas un pabeigtas; tapehz wiffas Veetas pee Walststeefas ar Wahrdeem ween buhs eebilst un nodarriht.

90. Vikkums. Ko nu Walststeefa nospreesch, to Muischas Kungi woi wiannu Weetneeks wehl buhs apstiprinaht. Kad daschkahrt pats Muischas Kungs irr bijis tas Suhdsetais, tad winsch gan to Naudas woi Meefas Strahpi, ko Walststeefa bija nospreedusi, warr atweeglinah: bet zittadi wiannam ne mas Wallas nau, to Walststeefas Spreedumu faut kâ pahrtaisiht.

91. Vikkums. Kad Semneeka Teefaschana wairak irr Wehrtes ne kâ peezi

peezi Rubbuki, tad winnam irr lautš augstaku Teesu mekleht pee Draudsesteefas: un tad tahš Walststeefas Spreedums wehl tohp aiskawehtš.

92. Pikkums. Kad kahdi gruhti Grehki sinnami paleek; tad ta Walststeefa to Grehzineeku buhs nemt Zeetumā, un no ta tuhliht tai Draudsesteefai Sinnu doht.

93. Pikkums. Tai Walststeefai irr usliktš us to stipri tuhkoht, ka Semneeki to wissu pareisi un riktigi isdarra, kas teem peenahkabs, tā kà par to tahš Nofazzishanas eeksch Muishas Kullu jeb Wakkas Grahmatas irr eeliktas.

94. Pikkums. Ta Walststeefa, kamehr kahda Peeta tohp ismekleta, arri weenu Semneeku warr noteefahht us Zeetumu. Tad Muishas Kungš woi winnu Weetneekš topaschu buhs turreht eeksch fiktas Ehtas, un ne buhs kaut, ka tas kaut kà taptu apkaitinahtš. Kas pee tahdas Apzeetinaschanas daschkahrt Isdohshanas un Lehrini warr buht, to tas patš buhs mgksahht, kas par to wainigu tohp noteefahhtš. Schahda Apzeetinaschana, kamehr ta Peeta tohp nodarrita, noteek tapehž, ka jau tas, kas tikke apfuhdsehtš, tā tohp fargahhtš, ka winsch daschkahrt, to Strahpi bihdamees, ne aishbeg: ta arri noteek tapehž, ka tam Wallas ne tiftu eeksch tahš Peetas, par kurru tappe apfuhdsehtš, daschkahrt wehl leelaku Skahdi un Reizaimi padarriht. Ta Zeetumneka Apwakteschana noteek no teem Walstš-Semneekem, tā kà ta Walststeefa to nofakta.

95. Pikkums. Kad jau ne warr buht, ka tahš Strihdibas Semneeku starpā allaschin taptu nodarritas pehž taisneem sinnameem Teefas Pikkumeem, jo tahdi Pikkumi wehl nau Rohkà preeksch wissahm Peetahm un Buhshahanahm, kas Semneeku starpā warr gadditees; tapehž tai Walststeefai irr wehlehtš, eeksch tahdahm Peetahm Teesu spreest pehž weetigeem Geraddumeem, kas jau no wezzeem Laikeem irr eenemti un kas tapehž gan drihs tik pat geldigi irr, kà paschi Teefas Pikkumi.

96. Pikkums. Kad schi Walststeefas Eetaifishana eef pa wissahm wissas Widsemmes Muishahm; tad scheitan tahš Semneeku Teefas tohp nomestas, kas lihds schim gan daschās Muishas irr eezeltas, bet zittadā Wihsē irr eetaifitas ne kà scheitan tohp pawehlehtš.

97. Pikkums. Tahš Strihdibas stary tahdeem Semneekem, kur ikkusch peederr pee sawadas Walststeefas, tahš ween tohp nodarritas no tahš Teefas kur tas patš peederr flahht, kas tikke apfuhdsehtš.

Ohtra Rodakka.

No Draudses Teefas.

98. Vikkums. Eeksch wiffas Widsemmes waijadfigas Draudsesteefas buhs tapt eezeltas, fur dikkaki warr usnemt tahs Suhdseschanas, kad Daschkahrt Muishas Kungs suhds par saweem Semneekem, ka tee atraujahs no ta kas teem peenahkaks darriht, un ta Walststeefa to labbi ne buhtu apmeerinajusi: kad arri Semneeki suhds par sawu Muishas Kungu woi par winnu Weetneeku, pehz kahdas Speeschanas, woi nepateefas Pahrmahzischanas, ka tee nemeerigi tur taptu sameerinati: arridsan kad par paschu Walststeefu tohp suhdsehts.

99. Vikkums. Allaschin us trim Basnizas Draudsehm, kas gukt kohpa weena pee ohtras, buhs nahkt weena Draudsesteefa. Appatsch schahs Teefas stahw wiffas Muishas no tahm trim Basnizas Draudsehm, tik pat woi tahs irr Krohna Muishas, woi dsimtu Muishas, woi ka.

100. Vikkums. Pee Draudsesteefas peederr weens Preekschneeks, fo tee Muishas Kungi no tahm trim Basnizas Draudsehm israuga un nosakka: tad arri tur peederr trihs Bihstiteri jeb Peesehdetaji, no kurreem ikkatra Basnizas Draudse weenu israuga un nosakka.

101. Vikkums. Kad Basnizas Wehrmindera Kungs wiffas tahs Basnizas Walststeefas irr saazinajis kohpa, tad tee no teem Walst Teefnescheem isluhko diwi Wihrus, un tas Landrabta Kungs no teem atkal weenu no ikkatras Basnizas Draudses nosakka par Peesehdetaju pee tahs Draudsesteefas.

102. Vikkums. Bet pee schahs Teefas, pee paschas Ismekleschanas un Teefaschanas, allaschin ween buhs buht weens Preekschneeks, un diwi Peesehdetaji: jo tas ta tohp turrehts, ka tas Peesehdetais no tahs Basnizas Draudses, no kurras ta juhdsama Leeta tohp ismekleta, ka tas allaschin iskahpj un Dakkas ne neimn pee tahs Teefaschanas. Wehl arri ja leek wehra, ka no tahs Muishas kas Teefas Preekschneekam peederr, ne kahds Peesehdetais ne tohp ismeklehts pee Draudsesteefas.

103. Vikkums. Tas Draudsesteefas Preekschneeks fo tee Muishas Kungi irr isredsejufchi, ka arri tee Peesehdetaji no Semneeku Kahrtas, irr nostwehrinajami.

104. Vikkums. Tas Draudsesteefas Preekschneeks un arri tee Peesehdetaji tohp eezelti us trim Gaddeem. Kad schee Gaddi pagallam, un tee sawu

fawu Ammatu pareisi irr waldijufchi, tad atkal no jauna warr tapt usai zinati us zitteem trim Gaddeem, ja paschi arridsan us to irr labprahgtigi.

105. Likkums. Ta Draudsesteesa allaschin faeet kohpa eeksch pira mahm katra Mehnescha Deenahm, un paleek tik ilgi kohpa, kamehr wiffas eefuhdsetas Leetas irr nodarritas: tomehr eeksch sawadahm Waijadfibahm arri sawada Laika warr Teesu turreht.

106. Likkums. Ta Isdarrischanas Beedriba jeb Rewissiones Kommissionen lihds ar to Landrahta Kungu nosazzihz ifgaddus weenu Raudas Lohni preeksch teem Peesehdetajeem.

107. Likkums. Preeksch Draudsesteesas peederr sehahdas Leetas:

1) Buhs ismekleht tahs Suhdseschanas, kad daschkahrt Semneeku starpa irr bijusi kahda Strihdibas Leeta, ko Walststeesa gan irr nospreedusi, bet woi schis woi tas nau Meerá ar to Walststeesas Spreedumu, un mekle tabbaku Laifnibu pee Draudsesteesas.

2) Buhs ismekleht tahs Kunga Suhdseschanas par to Walststeesu, kad schi jau firdigi ne luhko us to, ko Semneeki to wiffu pareisi isdarra, kas teem peenahkashs pehz Muishas Kuffu jeb Wakkas Grammatas.

3) Buhs ismekleht tahs Semneeku Suhdseschanas, kad no pascha Muishas Kunga woi no winna Weetneeka irr notikkusi kahda Speeschana woi Pahrsichana eeksch Dohschanahm un Klausichanahm, woi Pohstichana un Skahdudarrichana.

4) Buhs ismekleht tahs Suhdseschanas pehz neteesigas Pahrmahzichanas pee Urrajeem un Muishas Laudim.

108. Likkums. Eeksch tahdahm Leetahm, kas Semneeku starpa ween irr, tur ta Draudsesteesa to ismekle un noteesa: bet eeksch tahdahm Leetahm, kas irr starp Muishas Kungu woi winna Weetneeku un starp Semneeku, tur ta Draudsesteesa, kad no abbahm Puffehm irr dabbujusi Skaidribu un Laifnibu, nospreesch Padohmu un Gudribu pehz Teesas un Laifnibas ka to notikkuschu Skahdi warr atlihdsinah, un ka to kas pahraki zee tis, atkal buhs apmeerinah, un tapehz zik ween warr buht us to buhs dohtees, ka abbi atkal tohp faderreti. Kad abbi irr labprahgtigi un Draudsesteesas Padohmu peenemm; tad abbi arri apraksta to Saderreschanu, un ta wiffa ta Leeta pagallam irr nodarrita. Kad ta tohs ne warr salihdsinah, tad ta Draudsesteesa sawu Protokoll, jeb to Grammatu fur wiffas Notikkums irr eerakstihz, un arri sawu Padohmu nosubta us Semneesteesu, un to teem Teefatajeem sinnamu darr. Tapat arridsan kad Suhdseschana gaddahs par kahdu nesehehtigu Pahrmahzichanu, tad ta Draudsesteesa bes Kaweschanas buhs mekleht Laifnibu dabbuht, kas irr

pee tahs Suhdseschanas, kas nau; un tahdu Notikkumu us Semmes-
teefu buhs norakstih, ka jau tas Wainigais pehs Teefas Likkumeem taptu
peemeflehts.

109. Likkums. Ka jau zif ween warr buht, warretu nogreest wiffas
Suhdseschanas, tufschas Gebildeschanas un neleetigas Kaweschanas, kas
pascham Semneekam ween par Sahdi irr; tad scheitan tohp pawehlehts,
eetsch wiffahm Suhdseschanahm itary Muifchas Kungu un Semneeku, ka
tas Semneeks, pirms pee Draudsesteefas eesuhds, papreetsch pee sawa
pascha Muifchas Kunga to buhs eebilst un Scheblastibu luhgtees. Kad ne
tohp peenemts, tad winsch to Walststeefai eestahsta. Kad winsch to pa-
preetsch irr darrijs, tad winsch sawu Suhdseschanu pee Draudsesteefas
warr preetscha nest. La Draudsesteefa tahdu Suhdseschanu arri wehl
tuhliht ne peenemin, kamehr papreetsch taisni irr dabbutusi sinnah, ka tas
Suhdsetais pee Muifchas Kunga Utweegloschanu irr meklejis bet ne dab-
butis, un ka winsch Walststeefai woi weenam no teem Teefnescheem to irr
eeteizis.

110. Likkums. Wiffas Semneeku Suhdseschanas pee Draudsesteef-
fas noteek ar Wahrdeem ween, un tur ne kahds Uwkahts ne tohp peelaists.
La Draudsesteefa to Notikkumu ar ihseem Wahrdeem eeraksta sawa
Grahmata, ta no Muifchas Kunga woi no winna Weetneeka ispraffahs
Antworti un Skaidribu, ta eetsch Semneeku Peetahm pahrluhko sawu
Spreedumu, ta to paschu Spreedumu pasluddina un isdarra. Ja kas
daschkahrt ar Nepaklausischanu sche turretohs pretti; tad ta Draudsesteefa
usaizinahs to Bruggumeistera Teefu, ka buhs palihdseht un to Spree-
dumu isdarriht.

111. Likkums. La Rakstischana pee Draudsesteefas noteek no ta
pascha Preekschneeka, woi arri no zitta kaut kahda, kam winsch to us-
wehle: tomehr ka patš Preekschneeks par wiffu buhs sinnah un par wiffu
buhš atbildeht.

112. Likkums. Kas ar Walststeefas Spreedumu nau Meerā, un
dohma labbaku Taisnibu dabbut pee Draudsesteefas, tam tas gan irr
wehlehts, kad tahs Strihdibas Peetas Wehrtiba wairak wehl ne ka pee-
zus Kubbutus: un tad schahdu sawu Apnemfchanu jau buhs sinnamu dar-
riht, pirms wehl seschas Reddetas aisgahje no ta Laika kad tas Walst-
teefas Spreedums tappe isfazihts.

113. Likkums. Kad weens Semneeks gribb eet suhdseht kamehr tas
pee Darba irr Muifschā, woi arri pee zittas Peetas ko sawam Kungam
buhš padarriht, tad lai to Darbu papreetsch pareisi darr gattawu, un lai
ne

ne aiseet to Darbu atstahdams, ka jau zant tahdu Niseeschana Darba Laika Muisehas Kungam ne noteek kahda leela. Skahde, fo pehz attal ne ka ne warr islihdjinah.

114. Vikkums. Semneekem ne ka nau wehlechts pa leeleem Pulkeem eet us Suhdseschana. Weens weenigais ween, woi arri wairak bet iskursch preeksch sewis, preeksch Teefas warr nahkt, bet ikweens sawu pafschu Suhdseschana buhs nest preekscha, un ne maf toem nau patants, weenu Kunnataju israudsiht, kam tad tee zitti par Paligu preeksch Teefas eet pakkala. Tahda Darrischana tohp turreta par neeteefigu un prefftigu, ta Suhdseschana ne tohp peenemta, un tahdi Semneeki tohp nostrahpeti ka tahdi kas Nemeeru zett un wissu Gohdu un Meeru ween pohsti: Turpretti attal wisseem weenas Muisehas Semneekem irr tahs Wallas, pee tahdas Suhdseschanas kas wissu Walsti speesch, ka tad sawa starpa diwi woi trihs Zilwekus warr israudsiht, kas wissas Walsts Wahrda preeksch Teefas eet suhdseros.

115. Vikkums. Ka jau Semneeki par wewti un par nepateefu aplam ne buhs suhdseht, bet ka jo wairak Meers un Gohds un Labklahschana wissur rahditohs; tad tohp pawehlechts: ka weens Semneeks, kad wiuseh jau ohtra Kahrtä weenu neteefigu Suhdseschana ness preeksch Draudsesteefas, un schi patti Teefa to panahkt, ka ta irr weena neteefiga Suhdseschana un bes wissas Taisnibas; ja tas pats ne bija suhdsejis ihsteni ween pehz sawas Nesinnaschanas un Dummibas, bet ar Sirds Ninkumu tahdu Suhdseschana bija zehlis; ka tad pehz Teefas Nopraschanas tahds Semneeks us Meefas Strahpi irr noteefajams.

116. Vikkums. Pee Semneeku Suhdseschanahm par saweem Muisehas Kungeem ta Draudsesteefa tikkai warr nosazziht weenu mihligu Saderreschana ar to kas netaisni zeetis; tapehz arri ta Draudsesteefa par neleetigahm wiltigahm Suhdseschanahm ihsteni ne kahdu Strahpi ne warr nosazziht, bet schahda Nosazzischana peederr preeksch Semmesteefas.

117. Vikkums. Eif ka ta Draudsesteefa Sinu dabbu no kahda leela Grehka jeb Kalka Darba, tad schi to tuhliht Bruggumeisterateefai darra sinnamu.

Trefcha Rodalka.

No Semmesteefas, tik ka tahs Semneeku Teefas Leetas tur peederr.

118. Vikkums. Pee Semmesteefas diwi Bihstiteri jeb Peeschdetasi tohp peektiki, weens no Krohna Muisechahm; un weens no dsimtu Muisechahm par Rodarrischana to Semneeku Teefas Leetu.

119. Vikkums. Tas Landrahta jeb Basnizu Wehrmindera Kungs nosakka to Deenu un to Weetu, kur wissi wissu Draudsesteesu Peesehdetaji jeb Bihjitteri buhs sanahkt kohpā, un sawā starpā ischekirt tshetrus Wihrus no Krohna Muischahm, un tshetrus no dsimtu Muischahm. No katreem tshetreem tas Landrahta Kungs diwi nosakka par Peesehdetajeem pee Semmesteefas, kas tad arri tohp noswehrinati.

120. Vikkums. Gan pee Semmesteefas diwi Peesehdetaji ween tohp peelikti; bet ja daschfahrt buhtu, ka teefiga Waijadšiba tā speesch, un ka arri schee Peesehdetaji ne wissai ilgi no sawas Mahjas taptu aiskaweti sew pascheem par Gruhtibu; tad tohp wehlehts, ka tee ar teem diwi leekeem Peesehdetajeem pehz Norunnaschanas warr pahrmihtees, tomehr tahdā Wihse ka alloschin bes Atlaischanas weens Peesehdetais buhs klahnt no Krohna Muischahm, un weens no dsimtu Muischahm, to brihdi kad ta Semmesteefa sawu Teefu turr.

121. Vikkums. Schee Peesehdetaji no Semneeku Kahrtas tohp eezelti us trim Gaddeem, un pehz scho Laiku arri atkal no jauna warr tapt israudšiti, ja paschi pee ta irr labprahtigi.

122. Vikkums. To Lohni preeksch scheem Peesehdetajeem un kahdā Wihse to pa Muischahm isdallihš, to ta Muischneeku Grummada islihš dsinahš.

123. Vikkums. Preeksch tahm Semneeku Teefas Peetahm un winnu Modarrischanal m weens sawads Sekretehris pee Semmesteefas tohp eezelts, kam peenahkahš preeksch scheem Darbeem weenu gluschi sawadu Protokoll jeb Teefas Gramatu turreht.

124. Vikkums. Ja kas ar to Draudsesteefas Nospreeshanu nau Meerā, bet labbaku Laisnibu grihb dabbuht pee Semmesteefas; tad jau tahš suhdsamas Peetas Wehrtiba leelaka buhs buht ne kà 10 Rubbuti: un kà tad ta Semmesteefa to nospreesch, tā tas buhs palikt.

125. Vikkums. Tahš Strihdibas starp Muischas Kungu un Semneeku, kas pee Draudsesteefas ne warreja tapt islihšsinatas, tahš no Draudsesteefas, labbakas Laisnibas pehz, warr eet pee Semmesteefas: un tik kà ta Semmesteefa to irr ismeklejusī un nospreedusi, un woi schis woi tas ar to arridsan wehl nau Meerā, tad arri, pehz wehl labbakas Laisnibas wehl warr eet pee Hofgericht, kà tee Teefas Vikkumi to nosakka.

126. Vikkums. Tahš Semneeku Teefas Peetas pee Semmesteefas tohp noteesatas us ihfaku un weenteefigu Wihsi.

Zettorta Modakka.

No Hofgericht, jeb no tahs leelakas Teefas, kas Rihgē irr, tik ka tahs Semneeku Teefas Teetas tur tohp nodarritas.

127. Vikkums. Tahs Suhdseschanas starp Muischas Rungeem un Semneekem, kad ar Semmesteesas Nospreeschanu nau Meerā, no Semmesteesas warr eet pee Hofgericht, pehz teem Teefas Vikkumeem, ka no semmakas Teefas pehz labbakas Taisnibas warr eet pee augstakas Teefas.

128. Vikkums. Eeksch Hofgericht preeksch schahdahm Semneeku Teetahm weena sawada Teefa tohp atschkirta: pee tahs peederr tas Hofgerichtes Preekschneeks un tee trihs Landrahti, kas tapat jau irr Bihjitteri jeb Affeffori pee Hofgerichtes, tad arri wehl tohp peenemts tas Landrahts kas Ritteruhse dshwo, un kas tapat gan drihs irr ka wissu Landrahtu Wahrda.

129. Vikkums. Tahs Semneeku Suhdseschanas prett Muischas Rungeem eeksch Hofgericht tohp nodarritas ne pehz to sinnamu Teefaschanas Wihsii, bet us ihsaku un weenteesigu Wihsii, ka jau tee Semneeki no teem Awkateem ne tiktu skubbinati us neleetigahm Isdohschanahm un Mantas Schkeeschahanahm.

130. Vikkums. Ka jau ta Hofgericht to Teesu nospreesch eeksch Semneeku Teetahm prett saweem Rungeem, ta tas buhs palikt, un tad wairs nau tahstaka Teefas Mekleschana.

131. Vikkums. Eeksch Hofgericht preeksch Semneeku Teetahm tas Landrahtu Sekretehris tohp eezelts, kas tahs paschas buhs apgahdaht, un preeksch Semneeku Teetahm weenu sawadu Protokoll jeb sawadu Teefas Grammatu buhs turreht.

132. Vikkums. Ka tahs Semneeku Teefas Teetas jo tehtaki un drihsaki warr tapt nodarritas, tad tohp nolikts, ka ta Hofgerichte kas tapat jau ifgaddos diwireis nahze kohpa pehz Teefas Turreeschanas, prohti, Rudzeni un Seema, ka ta taggadin arri wehl ifgaddos treschureis, Waffaras Paika us tschetrachm Neddetahm buhs eet kohpa pehz Teefas Turreeschanas.

133. Vikkums. Kaut gan tee Muischas Kungi pehz sawas Sirds Dabbas to ne darrihs, woi arri gauhschi rekti ween tas daschfahrt notiktu, ka tee sawus Landis aplam un pahrahi speestu; tomehr ja tas daschfahrt zittadi buhtu, tad waijaga, ka taisni Teefas Vikkumi buhtu sinnami, pehz kurceem tee Teefas Kungi tad warretu spreesst, kad tee useet, ka Semneeku Suhdseschanas par saweem Muischas Rungeem teescham irr taisnas,
un

un ka Semneekem Uymeerinaschanas waijaga. Tapeh; eeksch tahdas
 Buhfchanas tahdam Muischas Kungam schahdas Strahpes tohp nosaz
 zitas.

1) Kad weens Muischas Kungs wainigs tohp atrasts, ka tas sawus
 Semneekus irr speedis, un no teem wairak irr dsinnis Klausfchanas un
 Dohfchanas, ne ka winnam peenahzahs, tad ta Teesa spreedihs ka to dub-
 bultu Wehrtibas Teesu tam Semneekam buhs atdoht, un winnam arri
 wehl buhs islihdsinahst wiffas tahs Isdohfchanas, kas tam irr bijuschas
 pee tahs Suhdseschanas.

2) Kad Muischas Kungs par to wehl ne behda, bet atkal ohtrureis
 nemnahs sawus Semneekus tapat speest; tad schinni ohtra Neise tas tohp
 noteefahst, ka Semneekam to dubbultu Wehrtibu buhs atlihdsinahst, un
 ka arri wehl simtus Dalderus zeetas Naudas buhs ismaksahst teem Nab-
 bageem par labbu.

3) Ja tas freschureis noteef; tad tahds Muischas Kungs tohp notee-
 fahst, ka Semneekam to dubbultu Wehrtibu buhs atlihdsinahst, un ka
 arri to dubbultu Strahpes Naudu buhs ismaksahst.

4) Ja tas arri wehl zettortureis notiftu, tad tas tohp noteefahst, us
 dubbultu Utlidhsinaschanu un us dubbultu Strahpes Ismaksaschanu, ka
 tas jau pee treschas Neises tappe nosazzihts, un tad arri ta Teesa tahdu
 Muischu tuhliht jau nemm appaksch sawas Waldischanas.

5) Kad weenam Muischas Kungam Uffins Darbi tohp usrahditi, woi
 arri kad winsch to wehletu Pahrnahzishchanu pahrkahpi, sawus Muischas
 Laudis un Darbineekus zeeti un nesehehligi andeledams, tad winna Mui-
 scha tohp nemta appaksch Teesas Waldischanas, winnam ja ismaksfa ta
 Naudas Strahpe, ka jau pirmit peeminnehts, un winsch tohp nodohst
 pee Kalka Teesas us Noteefaschanu.

Peekta Rodakka.

No tahs Usluhfoschanas un Pahrnahzishchanas, kas Muischas Kungam
 uswehleta.

134. Likkums. To Usluhfoschanu un Sahdaschanu pehz labbu Gohdu
 un Meeru pee Muischas Laudim un Darbineekem, to gan ne weenam lab-
 baki ne warr uswehleht, ka pascham Muischas Kungam, kas pats pa goh-
 dam audsinahst un wiffa labba ismahzihts wiffalabbaki pee ta derre, un
 kurra pascha Labbums tas irr, kad Gohdiba un labba Dsihwoschana pee
 Muischas Saimes un pee Darbineekem wairojahs, bet Kauns un Netah-
 dsibas

Dſibas ne dabbu eefaknotees: kapeh; tam Muifchas Kungam tohp uſweh; lehts, ka par ſatweem Muifchas Laudim un Darbineekeem weeglas Strahpes warr noſazzih, ka zaur to ta Nepaklaufiſchana un Pahrkahpſchana, un arri Laiſkums un Rebehdniba taptu pahrwaldita, zaur ko tee daſchfahr, woi paſcheem woi Muifchas Kungam leelu Skahdi warr padarriht.

135. Likkums. Schahs Strahpes warr buht ſchahdas:

1) Upzeetinaſchana pee Uhdens un Maifes, bet us ihſu Laiſu ween, itgaki ne buhs buht ka diwi Deenas, un tahda Weeta, fur Weffeliba Skahdi ne nemm.

2) Pahrmahziſchana ar pee pazmit Speeka Sitteneem, woi ar Behrnu Nihſtehm.

136. Likkums. Schahs Strahpes warr noſpreest:

1) Kad Muifchas Laudis, woi arri tee Semneeki kaſ irr pee Muifchas Darba, zaur Dſerſchanu woi zittahm Negantibahm Nemeeru un Trohſni darr Muifcha, woi arri Muifchas Kungam zaur to padarr Skahdi.

2) Kad zaur Beſkaunibu un Nepaklaufiſchanu Kungam leeds to peenahkamu Gohdu.

3) Kad pee laiſkas Strahdaschanas waijaga, ka Kungs tohs pee Darba peespeeſch.

137. Likkums. Kad ſchahs Wainas nau, un tahs Pahrkahpſchanas ne eet taiſni prett Muifchas Kungu woi wianna Weetneeku, bet kaſ ween irr zitta negohdiga Buhschana tad tahds Semneeks ween zaur Walſtſteeſkaſ Spreedumu us Strahpi tohp noteſahts.

138. Likkums. Tee Saimneeki ſche irr gluſchi brihwi, un tee zittu ne kahdu Strahpi ne zeefch, ka tahdu ween ko Walſtſteeſka noſakka.

139. Likkums. Ka jau, zik ween warr buht, wiſſahm Speeſchanahm, un Pahrakidarrifchanahm eetu pretti, tad Muifchas Laudim un Darbineekeem tohp lauts un wehlehts, kad daſchfahr Kungs to noſazzitu Pahrmahziſchanu buhtu pahrkahpis, ka warr eet pee Draudſeſteeſas ſuhdſetos. Ta Draudſeſteeſa to iſmekle bes Kaweſchanas, un nodarra, ka wiannaam Sinna irr eefch tahdahm Leetahm. Ja kaſ Suhdſetais ne buhtu Meerā ar Draudſeſteeſas Noſpreeſchanu, tad wiſſa ſchi Leeta tohp noſuhſtita pee Semmeſteeſas, fur nu Muifchas Kungs buhs doht Untwerti: un ja wiſſch wainigs tohp atrahſt, tad wiſſch ta ka kaſ Noſeegums to neſſ, woi tohp noteſahts us Strahpes Naudu: woi pee neſchehligas Lauſchu Undeſeſchanas un pee zittahm tahdahm Pahrkahpſchanahm, tohp noteſahts

ka to Muischu buhs nodoht pee Teefas, kas zell Wehrminderus: woi pee zitteem Noseegumeem winnam arri zitta Strahpe tohp nosazzita.

140. Vikkums. Tahs Pauschu Pahrmahsichanas, kas scheitan irr peeminnetas, tahs ween irr wehletas: un wiffas zittas kaut kahdas buhdamas, irr nomestas, un Muischas Kungam un winna Weetneckam, pee wiffgruhtakas Peemekleschanas irr aisteegtas.

141. Vikkums. Kad jau wiffi Muischas Kungi allaschin paschi ne dsihwo sawa Muischâ, bet dauds no teem turr Junkurus jeb Usraugus, kas to Muischu walda; tapehz sehê tohp pawehlehts; ja tahds Junkuris jeb Usraugs irr no Semneeku Kahrtas woi kahds Muischas Ziltweks, un pahrkahpi tahs Pahrmahsichanas, ka tas ar tahdu paschu Meefas Strahpi irr peemeklejams, ko winsch par to Semneeku bija nosazzijis, un tur klagt par Naudas Strahpi wehl buhs ismaksagt weffela Gadda Lohni teem Nabbageem par labbu. Ja ta buhtu, ka tahds Junkuris woi Usraugs no Semneeku woi no Muischas Pauschu Kahrtas, ne jaudatu to Naudas Strahpi tuhliht ismaksagt, tad Muischas Kungs to aisdohd, un pehz no ta Junkura un Usrauga atkal sadshs.

142. Vikkums. Tapat arridsan, kad tas Muischas Walditais woi Usraugs irr no Muischneeku Kahrtas woi zits kahds Gohda Ziltweks un tas paleek wainigs, ka tas pahrkahpi to Pahrmahsichanu, tad tas tohp nodohs pee Semmeesteefas, kas winnam nospreedihs tahdu Strahpi, kahdu ar sawu Noseegumu irr pelnijis, un arri wehl isdshs weena Gadda Lohni par Naudas Strahpi, ka tas preekschaja Vikkuma irr fazzihst. Ja tas nu arri ta buhtu, ka tahds Muischas Walditais jeb Usraugs ne jaudatu to Strahpes Naudu ismaksagt; tad tas Muischas Kungs to tapat arri buhs aisdoht; jo schim peenahkabs ar wiffu Prahtu un Updohmu us to luhkoht, kam winsch sawus Laudis nodohd un uswehle. Ta Semmeesteefa atkal zif ween warr buht, winnam palihdschs, ka sawu aisdohtu Naudu warr dabbuht Nohka. Pee Krohna Muischahm, un pee tahdahm Muischahm, kas ne peederr weenam Kungam ween, bet wairak Kungeem kohpa, tur tas arri tapat tohp turrehts, un ta aisdohta Nauda tohp ismaksata no tahs Naudas ko ta patti Muischa eeness.

143. Vikkums. Tee Muischas Walditaji un Usraugi kas gan irr brihwi Ziltweki, bet kas nau no Muischneeku Kahrtas nedf arri no Wirneeku Kahrtas, tee eeksch schahm Peetahm topaschu Strahpi pelna, kas

141. Pikkumâ irr peeminnetâ. Kad schee to Naudas Strahpi ne warr mak-
sabt, tad ta Semmešteesa tohs nodohs pee Krohna Darba, tã lai tee jo
wairak tohy nowalditi, ka aplam ne apsmelij un ne pahrfahpi to Warru,
fo Muischas Kungs teem irr uswehlejis par saweem Laudim.

Scho Grammatu irr aprakstijufchi

Graf W. Kotschubei.

Jahseps Kosodawlew.

Graf Paul Stroganow.

Reinhold Anrep.

Gustaw Buddenbrock.

Sekretēru Preekshneeks Jakob Druschinin.

Instrukzione

preeksch tahm

Revisions Kommissionehm,

jeb

Isdarrifchanas Beedribahm

tas irr

Sinnas un Patwehleschanas preeksch teem Rungeem, las ees ap-
lahrt pa wiffahm Widsemmes Muischahm, tahs jaunass Kultu
jeb Wakkas Grammatas eetaifht un eezelt.

Ta ihstena ihpascha Gramata, fur schahs Sinnas
un Dawehleschanas irr nospreestas un farakstitas, ta no
pascha scheidung Keisera ar sawu paschu Kohku irr aprakstita
ar scheem Wahrdeem:

Ta buhs buht.

Alexander.

Sinnas un Pawehleschanas

preeksch teem Kungeem, kas ees apfahrt pa wiffahm Widsemmes
Muischahm, tahs jaunas Kullu Gramatas eetaisht un eezelt.

P i r m a i s G a b b a l s.

Zif buhs tahdas Rewisiones Kommissiones, kahda Wishe un kapehs tohp eezeltas.

1. **Pawehleschana.** Tschetras tahdas Kommissiones tohp eezeltas, pehs tahm tshetrahm Widsemmes Semmesteesahm; prohti: par to Kihgas Teefu, par to Zehfu Teefu, par to Lehrpatas Teefu, un par to Pehrna-
was Teefu.

2. **Pawehleschana.** Pee katras Rewisiones Kommissiones peederr
weens Preekschneeks, un seschi Peeschdetaji jeb Affeffori, no kurreem diwi,
ka tee Wezzakee irr ta Preekschneeka Weetneeki.

3. **Pawehleschana.** Us Preekschneekeem pats shehligais Keiseris is-
meklehs un nosazzihs no augsteem Kungeem tahdus, kam pascham nau ne
kahda dsintu Muischa she Widsemme. Us teem Affefforeem atkal tee
Muischas Kungi, ikkatra Semmesteesa, ischkirs diwipazmit Muischas
Kungus, un no sheem diwipazmiteem pats shehligais Keiseris atkal isme-
klehs seschus Affefforu Kungus.

4. **Pawehleschana.** Ka tas Darbs jo drihsaki steigtohs, tad ta Kom-
missione schkirahs us diwi sawadahm Beedribahm jeb Pulkeem.

5. **Pawehleschana.** Pee katras Beedribas peederr trihs Affeffori no
kurreem tas Wezzakais irr ta Preekschneeka Weetneeks. Bet abbas tahs
Beedribas kohpa stahw appaksh ta weena pascha Preekschneeka, kas ikka-
tram sawu Darbu nosakka, to pahrluhko, un apstiprina, un kad wai-
jaga, arridsan to Landrahtu un augstu Basnizu Wehrminderi peeazina
par Paligu.

6. Pawehleschana. Pee katras tabdas atschirtas Beedribas buhs weens Sekretehris, weens Mehrneeks, kam arri wiffa ta Isrehkinaschana tohp uswehleta, weens Kanzellists, un weens Skrihtweris.

7. Pawehleschana. Tas Preekschneeks lihds ar to Landrahtu ismekle tahdus Wihrus kas derrigi irr us schahdeem Ammateem, un ta Keiseriska Waldischana tohs eezeit un apfwehrina.

8. Pawehleschana. Ikkatra Kommissionen un wiffi kas pee tahs peeder klagt, tee tohp usturreti no tahs Basnizas Draudses, fur tee ikreis tahs Kullu Gramatas pahrluhk, un pahretaisa, turpat tee arri dabbu bes Maksas tohs waijadsigus Sirgus, kad teem kahds Zetsch usnahk. Wiffi kam pee schahm Rewisiones Kommissionem irr tas Kaktischanas un Kehkinaschanas Darbs, tee arri dabbu sawu Lohni no tahs Landrahtu Lahdes schahda Wihse:

ikkursch Sekretehris dabbu	≈	≈	≈	≈	500 Rubbutus.
ikkursch Mehrneeks	≈	≈	≈	≈	500 —
ikkursch Kanzellists	≈	≈	≈	≈	250 —
ikkursch Kopists jeb Skrihtweris	≈	≈	≈	≈	125 —
pehz zittahm waijadsigahm Isdohschanahm	≈				125 —

patwiffam 1500 Rubbutus.

9. Pawehleschana. Tahs Kommissiones prassahs un dabbutahs ar ridfan wiffur, fur pee sawa Darba Darrischanas waijaga ween warr buht, wiffu Palihdsibu bes Kaweschanas us spehzigu Klagtstahweschanu no Generalgubernaterra, no Subernaterra, no Keiseriskas Waldischanas un no wiffahm zittahm Teefas Weetahm par wiffu Widsemmi, ta ka tas arridsan zaur schahm paschahm Pawehleschanahm tohp pawehlehts. Tapat arridsan us Eschahm, fur ar zitta Subernaterra Teesu eet kohpa, tur schahs Kommissiones eeksch tahm Teetahm kas pee winna Darba waijaga, un ka aplam ne tiktu aiskawetas, tur tahs arri taini no ta pascha swescha Subernaterra warr isprassitees wiffu tschaklu un labprachtigu Palihdsibu, pee Israkstischanas to waijadsigu Pawehleschanu us teem Rohbeschneekem.

10. Pawehleschana. La Widsemmes Waldischana, kas scho Instrukzioni jeb schahs Pawehleschanas un arri tohs Likkumus preeksch teem Widsemmes Semneekem, tik ka tohs ween irr dabbutahs, bes Kaweschanas arri passuddina, ta wiffahm Basnizas Draudsehm darr sinnamu, ka diwi Mehnechus pehz tahs Passuddinaschanas, tahs Rewisiones Kommissiones sawu Darbu sahks eeksch tahm Basnizas Draudsehm, kas ar Wahrdu
taps

tapß ussauftas. La Waldifchana arri nosakka, pehz kahdas Reises tahß Revisiones Kommissiones ees no weenas Basnizas Draudses us ohtru, un arri nosakka eeksch ikkatras Basnizas Draudses to leelu Muischu, fur tahß mittesees.

11. Pawehleschana. Lai Deenâ, furru tahß Keiseriffas Waldifchanas Sluddinaschanas irr nosazzijusi, tad ikkatra Kommissione sanahf eeksch tahß nosazzitas Basnizas Draudses un us to nosazzitu leelu Muischu.

12. Pawehleschana. Lai nosazzitâ Deenâ tas Preekschneekß ussahf un eetaifa sawu Darbu ar teem trim Affefforeem, kas ween irr ta Pusse jeb ta weena Beedriba no sawas Kommissiones un uswehle tam wez zakam Affefforam kâ sawam Weetneekam to Apgahdaschanu, ka wiffas Sinnaß tohp salassitas kas ween wajaga preeksch katras Muischas Kuttu Gramatahim pa wiffu ta Basnizas Draudsi, un ka pehz tahm tad tee wajadsigi Rehkenini tohp isrehkinati. Lik ka winsch patß klast buhdams, to Darbu irr palihdsejis us Zeltu, tad winsch ar teem trim zitteem Affefforeem kas irr ta ohtra Beedriba, aiseet us ohtras Basnizas Draudses leelu Muischu, fur winsch tapat sawu Darbu eesahf un us Zeltu greeesch. Tad winsch eet atpakkal pee pirmas Beedribas, un kad winsch tur tohs Darbus pahrluhko un eeksch tahß paschas Basnizas Draudses pagallam irr nobeidßis, kâ kâ tee Likkumi preeksch Widsemmes Semneekem to rahda; tad winsch scho Beedribu atkal aisweddd us to treschu Basnizas Draudsi, fur winsch tapat sawu Darbu ussahf un eegreeesch, un tad eet atkal atpakkal pee ohtras Beedribas, ka jau arri scheitan wiffu padarritu un pabeigtu. Pehz tahdas Wihses winsch apmekle un pahrluhko wiffas Basnizas Draudses, kas irr eeksch tahß paschas Semmesteefas.

13. Pawehleschana. Eeksch katras Beedribas weena sawada Gramata jeb Protokoll tohp turreta par wiffu kas tur tappe norunnahß un nodarrihtß. Wiffas Sinnaß un Sihmes, kas no tahß Basnizas Draudses tur tohp nodohtas, tahß tohp sawadi salassitas un sanemtas kâ weena Leeziba par to Kuttu Gramatu Pahrluhkoschanu un tohp paglabbatas lihds ar to Protokoll. Kad wiff Darbs pagallam, tad tahß Sinnaß un arri tas Protokoll teem Landrahtu Rungeem tohp nodohtas un Ritteruhße tohp glabbatas.

14. Pawehleschana. La Kommissione pastrahda sawu Darbu ar wiffu Tschaklibu un ar bestwiltigu Ustizzibu un padsennahß ka topaschu pa weenu Gaddu pagallam warr nobeigt.

15. Pawehleschana. Wiffas Muischas, un apstrahdatas Semmes,
faut

faut kam tahs arri peederretu, woi Krohnam: woi Muischas Rungeem, woi Basnizas Rungeem, tahs stahw appatsch schahs Rewisiones Kommissi-
fiones.

16. Pawehleschana. Eeksch tahm jaunahm Kullu Grahmatahm, kas nu irr taijamas, tur tohp eerakstias wiff wiffadas Semneeku Klausischanas un Darbi un Dohschanas. Tapehz wiffas zittas Kullu Grahmatas un Nosazzischanas, kas lihdschim irr bijuschas, buhs atmettamas, un us Semneekeem zittas ne kahdas Dohschanas un Klausischanas ne stahwehs, ka tahs ween, kas eeksch tahm jaunahm Kullu Grahmatahm ar Wahrdeem tohp nosazzitas.

Dhtrais Sabbals.

Pehz kahdahm Sinnahm un Likkumeem tahs Rewisiones Kommissi-
fiones tahs jaunas Kullu Grahmatas buhs fataischt.

17. Pawehleschana. Ikkatra sawada Beedriba no schahm Kommissi-
fionehm ussahk sawu Darbu eeksch katras Basnizas Draudsesh ar to, ka no teem Muischas Rungeem, woi schee nu to Muischu no saweem Lehweem irr dabbujuschi, woi pa Kihlam irr nehmuschi, woi arr pirkuschi, woi arri zitta kahda teesiga Wihs irr eenahkuschi, ka no scheem Rungeem pascheem woi zaur winnu Weetneekeem, woi Rentesh Rungeem, salaffa wiffas Sin-
nas un Ussazzischanas par Semneeku Klausischanahm un Dohschanahm, ta ka tahs taggadin irr arri par wiffahm Semneehm kas Semneekeem Rohka. Schahs Sinnas un Pasazzischanas ta buhs buht farakstias un aprehkinatas, ka tas Munsturis to rahda, kas scheitan pehdiga Gallä irr peelikts, un ar to Sihmi A. irr noshmehts: tur klahk arri buhs buht weena Ussahdischana no teem weetigeem Seraddumeem: wehl arri buhs peelikf tahs waijadsigas Kullu Grahmatas, wiffahm schahm Sinnahm par Is-
kaidroschana.

18. Pawehleschana. Schahs Sinnas un Ussahdischanas no wiffaem Muischas Rungeem, woi winnu Weetneekeem, woi Rentesh Rungeem, bes Utlaischanas buhs buht istaisitas us to Deenu, kad ta Kommissi-
fione sawu Darbu eesahk, un kurre Deenu ta Keiseriska Waldischana papreeksch jau bija pasluddinajusi, ka tahs tuhliht warr nodohk tik ka ta Kommissi-
fione tahs ispraffa. Ja wehl ne buhtu gattawas, tad ta Kommissi-
fione ilgaki jau ne gaida, ka daschkahrt tikkai weenu paschu Reddetu; un ja tad wehl nau, tad ta turrehs pee tahs teesigas Kullu Grahmatas.

19. Pawehleschana. Kad ta Kommissionne wiffas schahs Sinnas irr Dabbujusi; tad ta aizina tohs Saimneekus preekschâ, fo ikktra Muischâ irr ischekihrusi, un tohs apjautajohr mekle to Pahreezinashanu, woi arri teescham tahs Dohschanas un Klausichanas, fo Kungi irr usfazzijufchi lihds scho paschu Laiku, jeb lihds 1803. Gaddu tâ allaschin irr notikkufschas, un woi Semneekem arri teescham ta Semme irr Rohkâ, kâ tas tur tohp usrahdihts, un tâ ismekle wiffas tahs Leetas fo woi Muischas Kungs woi Rentes Kungs eeksch fatwahm Sinnahm irr eeteikufchi. Ja tur schahdas tahdas Leetas ar Semneeku Isfazzischanu ne faetahs; tad ta Kommissionne mekle to Laisnibu dabbuht, un pehz Laisnibas tad pahrtaisa to kas irr netaisns. Ta Kommissionne arri buhs ismekleht un nosazziht, woi tas usfazzihts Darbineeku Skaischêis, fo ikdeenâs buhs doht pee Kunga Darba, arri labbi faetahs ar Darbineeka Spehku un Jaudu.

20. Pawehleschana. Tapehz preeksch tahs Kommissiones tohp stahditi tee Semneeku Wezzaki un Usraugi, un arri tee israudsiiti Saimneeki, fur no desmit woi arri no masak Mahjahm, diwi Saimneeki, no diwidem mit woi arri no masak Mahjahm tschetri Saimneeki tohp ischekirti, un tâ allaschin. Ta Kommissionne jau pee Laika tai Muischai buhs darriht sinnamu to Deenu, kad schee Semneeku Weetneeki buhs preekschâ nahkt, un arri nosakka to Deenu kad wiffi Walsts Saimneeki buhs faet, sawus Weetneekus israudsiht.

21. Pawehleschana. Kad ta Kommissionne zaur teem Semneeku Wezzakeem irr panahkusi, kâ ta Usfazzischanâ irr taisna, tad ta ismekle, woi tahs tur eeteiktas Semneeku Klausichanas un Dohschanas daschkahrt ne pahrkahpj to, kas eeksch teem Yikkumeem preeksch Widsemmes Semneekem irr nosazzihts, pehz to tad to Wairumu darra masaku, un fahk fartaish to Muischas Kuttu Brahmatu, pehz to Munsturi, kâ tas scheitan pehdigâ Gallâ irr peelikts, un ar to Sihmi C. irr noshmehts.

22. Pawehleschana. Us ismehritahm Muischahm, fur irr Landkahrtes, us kurrahm arridsan tahs Semmes Wehrtibas jeb Labbumi irr aprakstitas, tur pehz to paschu wiffas Semneeku arramas Semmes, Ptawas un Dahrnu Weetas tohp isrehkinatas, zif tahm gan Wehrtes irr, pehz to Sweedru Wehrtibas Nosazzischanu, no kâ schê pehdigâ Gallâ weenu Munsteri warr redseht, kas irr noshmehts ar to Sihmi B. Kas tur isnahkt, tas irr tâ kâ tas aisdohts Labbums, fo Kungs Semneekam irr eedewis un ustizzejis. Pehz tahs paschas Sweedru Wehrtibas Nosazzischanas nu arridsan wiffas Klausichanas, Darbi un Dohschanas, fo Semneeks Kungam parahda, tapat tohp isrehkinatas, kâ warr sinnaht,

zif gan Semneek's Kungam par to makfa. Tahdu weenu Nehenianu warr redseht pehdigâ Gallâ, kas irr nosihmehts ar to Sihmi E.

23. Pawehleschana. Sudras, taisnas Koluhkoschanas un Panahkschanas to rahda, kad weenu Tihrumu lahdsigi un peederrigi gribb kohyt, ka tad us trim Dattahm arramas Semmes pawiffam waijaga weena Datta Ptawju un Dahrstu Semmes, tas irr, us 60 Dalderem arramas Semmes waijaga 20 Dalderi Ptawju un Dahrstu Semmes. Kad nu pee tahs Islihdsinaschanas rahdahs, ka tahs Klaufishanas un Dohschanas leelakas irr ne ka ta Semmes un Ptawju un Dahrstu Wehrtiba, un tas Muishas Kungs tahs Klaufishanas labprahst ne gribbetu atlaist, bet labbaki wehletu par to tam Semneekam wairak Semmes peelikt; tad ta Kommissionen to ne warr laut, ka ween ar scho Padohmu, ka Semneekam teek trihs Dattas arramas Semmes, un weena Datta Ptawju un Dahrstu Semmes.

24. Pawehleschana. Kad Semneekam Semmes tohy peelikt, tad ta Kommissionen arri us to buhs luhkohst, ka pehz Semmes Wehrtibas tam Semneekam arridsan tee waijadhsigi Darba Zilweki tohy nosazziti.

25. Pawehleschana. Us nemehritahm Muishahm tur ta Kommissionen turras pehz teem Urkteem, ka ta Muisha tohy skaitita, un pehz kurreem ta makfa sawu Dohschanu pee Krohna un Zittur, un rehkina, ka weenam Puffzettortneekam irr Semmes 10 Dalderu Wehrtes: weenam Zettortneekam irr 20 Dalderu Wehrtes: weenam Puffarklineekam irr 40 Dalderu Wehrtes, prohti, ka schè wiffas Semmes irr sawentas, tik labbi tahs arramas Semmes, ka arri tahs Ptawas un Dahrsti.

26. Pawehleschana. Kad tas Muishas Kungs ar tahdu Spreeschanu ne buhtu Meerâ, bet usrahditu, ka winna Semneekam wairak irr Semmes ne ka pehz 25. Pawehleschana tikke nosazzihst, un ka tas arri pehz leelakas Semmes Wehrtibas lihds schim irr klausijis; tad tahdam Kungam tohy uslikt, ka tas, pirms wessels Gads wehl aiseet, buhs eesahst ar sawas Muishas Mehrischanas, un ka to paschu buhs nobeigt, pirms feschî Gaddi pagallam un lihds tamehrtam tee Semneeki klausu ta ka irr klausijuschî. Kad ta Kommissionen tahs waijadhsigas Sinnas pehz 19. un 20. Pawehleschana no teem Semneekem irr iswaijazufi, tad ta noraksta to Muishas Kuffu Grahmatu, fur Semneekem tohy peefazzihst: kad ta Mehrischana buhs pagallam, un tad rahdises, ka teem teescham tik dauds Semmes nau, ka Muishas Kungs bija usfazzijis; ka tad par wissu to, ko eeksch teem feschem Gaddeem sawam Kungam wairak bija klausijuschî un mak-

makkajufchi, buhs dabbuht weenu Utmaksafchanu, pehz tahs Sweedru Wehrtibas Nofazzifchanas, prohti weenu Muzzu (jeb diwi Puhrus) Kudsu, kas pretti stahw 30 Kahjineeku Deenahm, woi 22½ Sirdimeeku Deenahm, to buhs dabbuht ka weenu Utlidhsinaschanu par ifkatru Daldexi, fo tee wairak irr klausijufchi, ne ka ta jauna Semmes Nofazzifchana to neff. Semneekem par Upmeerinafchanu ta Kommissionne tik labbi tai Draudsesteesai ka arri tai Semmeesteesai to sinnanmu darrihs ka us to stipri buhs luhfoht un gaufochi to buhs ismekleht.

27. Pawehleschana. Us nemehtitahm Muifchahm atkal, fur paschi Semneeki to arri apleezina, ka teem teefcham ta Semme irr, fo Kungs irr usfazzijis, tur ta Kommissionne istaifa tahs jaunahs Kullu Grahmatas pehz tahs apleezinatash Semneeku Labprahrtibas, kaut arri gan ikreis ta Islihdsinaschana tik riktigi ne iseetu ka pehz 25. Pawehleschanu bija iseet, un Muifchas Kungam wiff ne wajjaga, ka tas sawu Muifchu leek ismehriht, jo tas tikkai tad wajjaga, kad Semneeki isfakka, ka teem ne effoht tik dauds Semmes, ka wajjaga buht pehz tahm Klausifchanahm un Dohfchanahm, fo Kungs teem irr uslizzis.

28. Pawehleschana. Ta Kommissionne usfkaita eeksch tahm jaunahm Kullu Grahmatahm to Semneeku sinnanmu Klausifchanu un arri tohs Paliga Darbus ta ka tas eeksch teem Likkumeem preeksch Widsemmes Semneekem irr nospreests. Ja kahda Muifcha tee Wallaku Sabbali buhtu eenemti, woi us preekschu wehl taptu usnemti; tad tahda Setaisifchana un tee Semneeku Darbi un Klausifchanas kas tur wajjaga klahht, ta buhs tapt nofazziti, ka tas eeksch teem Likkumeem preeksch Widsemmes Semneekem irr nospreests, un ne buhs pahrfahpt to, kas trescha Sabbala eeksch teem pascheem Likkumeem irr nofazzihth.

29. Pawehleschana. Ta Kommissionne it stipri peeluhfo, ka pee tahs Semmes arridsan tee wajjadfigi Darba Zilweki irr klahht, ka tas eeksch teem Likkumeem preeksch Widsemmes Semneekem irr nofazzihth.

30. Pawehleschana. Kad weenam Sainneekam tik dauds Darba Zilweki ne buhtu, ka gan pehz Semmes Wehrtibas wajjadsetu, un kad schis Truhkums ne buhtu nahzis zaur wiina pascha Wainu, bet tas nahktu no ta, ka tai Muifcha pawiffam Darba Zilweki peetruhkst; tad ta ka Draudsesteesa to isrehkinahs, no tahs Mahjas Klausifchanahm preeksch ifkatru Darba

Darba Ziltweku faß peetruhkst ikneddetas weena Deena no ta sinnama Darba, un pehz to paschu Mehru arri no teem Paliga Darbeem tif ilgi tohp atlaista.

31. Pawehleschana. Ikkatra Kommissione apgahda jau preekschlaika nodrikketas Lappas pehz to Munsturi, ka tas pehdiga Gallá irr redsams un fas irr noshmehts ar to Sihmi D. ka tur sawadi warr eerakstiht ikkatas Mahjas Klausischanas, un schahs peerakstitas Lappas jeb Sehtas Ruktu Grahmatas, tif ka tahs no Kommissiones irr apstiprinatas teem Saimneekem tohp isdallitas, ka pehz tahm bes Utrauschanas buhs turretees, un to isdarriht.

32. Pawehleschana. Wehl arri ta Kommissione, ta ka tas stahw eeksch teem Likkumeem preeksch Widsemmes Semneekem, us ikkatas Muishas istaifa weenu sawadu Rukti, no teem Muishas Laudim, tif labbi no teem fas irr klah, ka arri no teem fas nau klah. Tahda Wihsé arri isdarra to fas 18., 86. un 106. Likkumá irr nosazzihts, par to ka Saimneeki ar saweem Kalpeem buhs fatikt un kahda tur pee ikkatas Muishas irr eenemta Leeta un Geraddums: tapehz arri par to Lohni, fo teem Walsts Seefnescheem un arri teem Bihstittereem eeksch Draudsesteefas buhs nospreest un apgahdaht.

Trefchais Gabbals.

Preekschrahts, ka tas Newissiones Preekschneeks lihds ar to Landrahtu to Darbu fo ikkatra Kommissiones Beedriba irr darrizusi, buhs pahrluhkoht un apstiprinaht un ta pagallam nobeigt.

33. Pawehleschana. Ta Kommissiones Beedriba ne fo ne warr pagallam nosazziht bes sawa Preekschneeka.

34. Pawehleschana. Tas Kommissiones Preekschneeks, kad to Landrahtu irr usazijnajis, tad tas lihds ar to paschu pahrluhko tahs Kommissiones Darbu, ismekle ar wiffu Usdohmaschanu un it affi Wahrdu pee Wahrda no katras Nosazzischanas un no katras Usrakstischanas, fur tahs

Daschadas Semneeku Klauschanas un Dohschanas irr usrakstias, woi tahs arri labbi faetahs ar teem Vikkumeem preeksch Widsemmes Semneekeem, un ar schahm Instrukziones Pawehleschanahm, un ja tur kahdas Wainas rahdahs, tahs winsch pahrtaija.

35. Pawehleschana. Kad schahs Pahrluhkoschanas un Pahrtaisichanas irr pagallam, tad ta Kommissione, ta ka tas Preekschneeks to nosakka, eefahk tahs Walststeefas un tahs Draudsesteefas eezelt, ka tas eeksch teem Vikkumeem preeksch Widsemmes Semneekeem irr nosazzihts.

36. Pawehleschana. Ta Kommissione lihds ar sawu Preekschneeku un to Landrahtu usfahk to Walstteefu zaur to, ka tur tohp preekschlassiti tee Vikkumi preeksch Widsemmes Semneekeem, kas Semneeku Walloða irr isdrikketi: tahda Gramata arri tai Walststeefai tohp eedohta, ka pehz to bes Utrauschanas un Grohsischanas buhs turretees un to isdarriht.

37. Pawehleschana. Tahda pascha Wihsse ta Kommissione lihds ar sawu Preekschneeku un to Landrahtu arri usfahk to Draudsesteefa, kam tee Vikkumi preeksch Widsemmes Semneekeem arri tohp preekschlassiti un nodohti, ka bes Utrauschanas un Grohsischanas pehz teem buhs turretees un tohs isdarriht.

38. Pawehleschana. Kad nu schahs Teefas Weetas irr eetaifitas, tad ta Kommissione fahk apstiprinaht tahs pilnigas Muishas Ruktu Gramatas. No katras Muishas Ruktu Gramatas trihs Noraksti tohp norakstiti, fur tas Preekschneeks un tee Kommissiones Bihitteri apraksta sawus Wahrduß, fo arri tas Landrahts tapat apraksta un ar sawu Pitschaptu apsehgele un apstiprina. Weens tahds Noraksts tohp nosubtihts us Ritteruhsi pehz Glabbaschanas, ohtrs tohp nodohts pee Draudsesteefas, un treschais paleef Muishas Kungam. Wiffas Ruktu Gramatas, no wiffahm tahm Muishahm kas pee weenas Draudsesteefas peederr, tahs reiffigi weenâ Gramatâ tohp tohpâ schuhtas: pee tahm Semneeku Ruktu Gramatahm, fur no ikkatras Semneeka Mahjas tahs Klauschanas un Dohschanas irr eerakstias, un kas us Semneeku Walloðu irr pahrtulkotas, tur ras Draudsesteefas Preekschneeks un weens no teem Kommissiones Kungeem apraksta sawus Wahrduß, tapat tas Landrahts un tas Muishas Kungs arri apraksta sawus Wahrduß un leef sawus Pitschaptus klahk par Apstiprinaschannu.

39. Pawehleschana. Wisspehdigi tas Kommissiõnes Preekschneeks ar saweem Bihsttereem pagallam nobeids sawu Darbu, zaur to, ka tas ikkatram Saimneekam pascham winna Mahjas Ruktu Grahmatu patš eedohd Rohkâ.

40. Pawehleschana. Kad schi Rewisiõne jeb Pahrluhkofschana eeksch weenas Basnizas Draudses irr nobeigta un tahs Semneeku Ruktu Grahmatas irr isdallitas; tad tas Preekschneeks to sinnamu darra tam Ministeram, pee kurre arridsan buhs greestees eeksch wiffahm grubtahm Lees tahm kas daschkahrt warr gadditees, un winna Rosazzischanu buhs sagaidiht.

Scho Grahmatu irr aprakstijuschi

Graf W. Kotschubei.

Jahseps Kosodawlew.

Graf Paul Stroganow.

Reinhold Anrep.

Gustaw Buddenbrock.

Sekreterru Preekschneeks Jakob Druschinin.

A.

M u n s t u r i s ,

kahdâ Wihsê tahs Sinnas ja usraksta pahre wissahm Semneeku
Dohschanahm un Klausischanahm no tahs Krohna Muishas,
dsimtu Muishas, Pilssehtas Muishas, Uniwersitetes Muishas,
Basnizas Muishas, eeksch N. N. Basnizas Draudses un N. N. Teefas.

1) Muishas Kunga Wahrds, woi arri winna Weetneeka Wahrds,
ar to Sinnu, kahdâ Wihsê winnam ta Muisha peederr.

2) Ziltweku Dwehseles pehz tahs pehdigas Usrakstischanas, un Muishas
Arkti, pehz teefigas Kullu Gramatas, pehz kurreem tahs Klausischanas
un Dohschanas pee Krohna tappe maksatas.

3) Muishas Issehschana, un Muishas Tihrumu Peelumâ.

4) Lauschu Skaischkis kas stahw Muishas Deenestâ, woi no Muishas
Kohmu dabhu, tas irr: ta Muishas Saimu un tee tahdi Semneeki,
kam pascheem Semmes nau, kâ warr buht, Sweijneeki, Krohdsineeki,
Anmatneeki, woi us Pelneem attlaisti Muishas Semneeki.

Paliga Klausichanas un Darbi, kas no Mahjas woi pehz Semmes Wehrtibu, woi pehz Arkia Leelum ja klausa.

Peeminni: Pee katra no teem Darbeem kas nu tohp peeminneti, flaidri buhs usfazist, zil Darba Deenas Semneekam ja klausa, arri, woi winsch par to dabbu Atlihdsinaschanu, un kahdu Atlihdsinaschanu?

1. Palihdsiba.

- a. Pee Kudsu un Waffaraju Sehshanas.
- b. Pee Lihdumeem un Ajuttumeem.
- c. Pee Seena Plauschanas un Plawju Tihrischanas.
- d. Pee Buhweschanas un Ehku Apkohpschanas.
- e. Pee Keegelu un Kalka Dedsinaschanas.

2. Suhdu Weschana: ar zil Zilwekeem un Sirgeem, un kurrá Laiká?

3. Kudsu un Waffaraju Plauschana, un wissu zittu Auglu Sanemschana ká warr buht: Sirni, Appini, Linni, Kannepi, Kartuppuki, un tá. Kahdá Wihse schee Darbi tohp padarriti, woi wissi kohpá, woi pa Gabbaleem, woi pehz Puhru Weetahm, woi pehz Kahrteem, woi pehz Sweedru Dhlektim, woi pehz zittu kahdu Mehru?

4. Kulschana. Zil Kijas gan us iffatru Mahju warr nahkt iskullamas, fur arri tohp peeminnehts, zil Wesumi un zil leeli tee Wesumi: tapat, ká tas irr ar Linnu un Kannepu Mihstischanu?

5. Brandawihna Dedsinaschana. Kad tas ar Paliga Darbeem tohp padarrihts, kahdá Wihse tas noteek, un ká tas irr ar to Malku un Labbibas Pee-dsishchanu?

6. Kahrtneekei, Seemá, un arri Waffaras Laiká pee Gannishanas, ká tee tohp dohti; un, kad no sinnamas Klausichanas ne tohp noskaititi, zil reis tahs Kahrta gan eer apfahrt? Kahdi Kohkas Darbi teem gan irr Waffará pee Gannishanas, un Seemá pehz Lohpu Apkohpschanas?

7. Wehryschana un Aufschana no Muishas Linneem un Dsijahm.

8. Linnu Sulkaschana, Aitu Zirpschana, Drehbju Masgashana, Dahrfa Darbi, Sweijoschana, Meddischana, Meddelas Waktneeki, un Swehdernas Waktneeki, Pastneeki, un tahs masas Dahwanas, ko Kahjineeki ateedami peeness, Ohgas, Sehmas, Wehschi, Needras us Pakaissem, un tá.

9. Malku Dsishchana, un Wellenu Greeschana.

10. Malku Laishchana pa Uppehm un Zuhru, Uszirschana, Peeweschana.

11. Balku Dsishchana, un kas wehl pee Buhweschanas wajjaga.

12. Zekki pehz Labbibas un zittu Auglu Pahrdohschanu.

Peeminni:

Peeminni: 1. Kur irr tahdas Klausichanas un Dohschanas kas gan nau pa wissahm Muischahm, bet schahda tahda Muischā sawadi ween, tahs tapat arri ja usfalk. Tur arri peederr tahdi Darbi un Dohschanas, kas wissai Semmei nahk par labbu, kà warr buht: Tiltu Taisichana, Basnizas Muischu Apkohpschana, un tà.

2. Tapat arri tahs Klausichanas no teem, kas gan pee Semneeku Mahjahm ne peederr, jeb no teem Puffkalpeem, kà warr buht, Krohdsineeki, Melderi, Pirtneeki, un tà: tapat arri no Kalpu Seewahm. Tas wiss skaidri ja usfalka

3. Zik leeli tee Deenas Gabbali irr pee Arschanas un Ezzeschanas, tee tapat kà arri pee Klausichanas skaidri ja usfalka.

4. Ap kurreu Laika tee Darbineeki fanahk un atkal tohp atlaisiti, tik pat pee teem sinnameem Darbeem, kà arri pee teem Paliga Darbeem.

5. Kas to Galwas Naudu maksā, un kad ta Muischā to maksā, kahda Wishe tee Semneeki to atlihdina? Tas arri ja peeminn pee wissahm zittahm Dohschannahm un Klausichannahm, kas wissai Semmei nahk par labbu.

6. Us ismehritahm Muischahm wehl pee schahm Sinnahm un tahm Kullu Grahmatahm arri tahs Mehrneeka Isrehkinaschanas tohp peeliktas.

7. Wehl arri Semneeku Parradi pee Muischas tohp usfazziti.

Scho Grahmatu irr apraktijuschi:

Graf W. Kotschubei.

Jahseps Kosodatolew.

Graf Paul Stroganow.

Reinhold Anrep.

Gustaw Buddenbrock.

Sekreteru Preekschneeks Jakob Druschinin.

B.

Wehrtibas Nosazzifchana,

pehž kurras pee mehritahm Muishahm, wiffahm Semneeku Semnehm un arri
wiffahm Semneeku Klauifchanaahm un Dohfchanaahm ta Wehrtiba irr
nospreeschama.

			Dalderi, kas turr 90 Graschus.	
	Deenas.		Dalderi.	Graschi.
I. Ta Wehrtibas Nosazzifchana no daschadahm Semmes Kahrtahm.				
A. Zihrumi.				
No pirmas Wehrtibas jeb Labbuma, kur jo wairak melna Semme irr pawirfu, un zeeta Grunte appafscha, tur Muzzas Weeta, kas turr 14,000 Sweedru Lauka:Ohlektis irr wehrtas			1	
Puhra Weeta, kas turr 10,000 Sweedru Lauka:Ohlektis				64 $\frac{2}{3}$
No ohtras Wehrtibas, kur pellehla woi bruhna Semme irr wirfu un zeeta Grunte appafscha				
Ta Muzzas Weeta " " " "				75
Ta Puhra Weeta " " " "				53 $\frac{1}{2}$
No treschas Wehrtibas, kur pellehla Smiltschu Semme irr wirfu, un puffedziga zeeta Grunte appafscha				
Ta Muzzas Weeta " " " "				60
Ta Puhra Weeta " " " "				42 $\frac{2}{3}$
No zettortas Wehrtibas, kur bruhni Mahli woi bruhnas Smiltis irr wirfu, un ne kahda zeeta Grunte appafscha				
Ta Muzzas Weeta " " " "				45
Ta Puhra Weeta " " " "				32 $\frac{1}{2}$
B. Dahrfu Semme, tapat ka tee Zihrumi.				
No pirmas Wehrtibas. Ta Muzzas Weeta			1	
ta Puhra Weeta " " "				64 $\frac{2}{3}$
No ohtras Wehrtibas, ta Muzzas Weeta				75
ta Puhra Weeta " " "				53 $\frac{1}{2}$
No treschas Wehrtibas ta Muzzas Weeta				60
ta Puhra Weeta " " "				42 $\frac{2}{3}$
C. Mescha Semmes un Noarras, turr ween to Puffwehrti no teem Zihrumeeem.				
No pirmas Wehrtibas, ta Muzzas Weeta				45
ta Puhra Weeta " " "				32 $\frac{1}{2}$
No ohtras Wehrtibas ta Muzzas Weeta				37 $\frac{1}{2}$
ta Puhra Weeta " " "				26 $\frac{1}{3}$
No treschas Wehrtibas ta Muzzas Weeta				30

	Deenas.	Dalderi, kas turr 90 Graschus.
	Sirbts neftu.	Sirbts neftu.
	Sirbts neftu.	Sirbts neftu.
ta Pubra Weeta		21 $\frac{3}{4}$
No zettortas Wehrtibas ta Muzzas Weeta		22 $\frac{1}{2}$
ta Pubra Weeta		16 $\frac{1}{3}$
Peemineschana. Schi Semme arri irr ta Hanniba, kad jittas Hannibas newaid.		
D. Plawas.		
No pirmas Wehrtibas: Uppes Sahle woi Semmes Sahle, ta Muzzas Weeta, kas turr 14,000 Sweedru Lauka-Dhlektis, fur gan war rekkinahf ta dabbu 2 $\frac{1}{2}$ Wesumus Seena, un Wesums atkal tohp rekkinahfts us 11 $\frac{1}{4}$ Grascheem, irr wehrtes		28 $\frac{1}{8}$
Ea Pubra Weeta, kas turr 10,000 Sweedru Lauka-Dhlektis, un isdohd 1 $\frac{1}{2}$ Wesumu Seena		16 $\frac{7}{8}$
No ohtras Wehrtibas, Lukstu Sahle, fur Muzzas Weeta isdohd 1 Wesumu Seena		19 $\frac{1}{2}$
Pubra Weeta isdohd 1 Wesumu Seena		11 $\frac{1}{4}$
No treschas Wehrtibas, Purra Sahle, fur Muzzas Weeta isdohd 1 $\frac{1}{2}$ Wesumu Seena		14 $\frac{1}{2}$
Pubra Weeta, $\frac{1}{3}$ Wesums Seena		8 $\frac{7}{8}$
No zettortas Wehrtibas, Suhnu Purri ta Muzzas Weeta dohd $\frac{1}{2}$ Wesumu Seena		8 $\frac{7}{8}$
ta Pubra Weeta, $\frac{1}{2}$ Wesumu Seena		5 $\frac{1}{2}$
II. Ea Wehrtibas Mofazzischana par Semneeku Klaufishanahm.		
A. Ece sinnami Darbi.		
a) Eas Darbineeks ar Sirgu, kas ikneddelas klansa 5 Deenas, tas, kad tahs Swehtku Deenas noslaita, zaur wissu Gaddu klansa	240	10 60
b) Eas Darbineeks Rahjahm, kad ikneddelas 5 Deenas klansa, tas arri tapat zaur wissu Gaddu klansa	240	8
c) Eas Dhrneeks, kas ikneddelas 5 Deenas klansa Rahjahm, no Jurreem (24. April) libds Niffeteem (29. September) tas zaur wissu Wassaru eeksch 21 Neddetahm, kad arri tahs Swehtku Deenas noslaita, wehl klansa	105	3 45
d) Eas treiju Deenu Darbineeks, kas ikneddelas nihs Deenas ween klansa ar Sirgu, tas zaur wissu Gaddu klansa	156	6 84
e) Eas treiju Deenu Darbineeks Rahjahm, kas ikneddelas trihs Deenas klansa, tas klansa zaur wissu Gaddu	156	5 18
Peeminni, ka ikktra Sirbsineeka Deena tohp rekkinata us 4 Grascheem, un ikktra Rahjineeka Deena us 3 Grascheem.		

B. Tee Paliga Darbi, kas tikkai sawadós Gadda Laikós tohp dohti, kad daschlahrt tik dandf Semmes Darbi gaddahs kohpá, ko ar to sunnamu Klausfchanu ne warr apjandaht: pee teem nu irr schahdas Aprehkinaschanas:

1) Pee pirmas Arfchanas jeb Usplehschanas weenas Puhra Weetas, kas turr 10,000 Sweedru Lauka-Ohlektis, tas tohp turrehts par weenu Sirdsineeka Deenu, un tohp rehkinata us 4 Grafcheem.

2) Pee Seena Pfauschanas ikkursch Kahjineeks ikdeenás weenu Lauku buhs noplaut, kas turr 14,000 Sweedru Lauka Ohlektis: par to Seena Sanemschanu no tahda Gabbala Kahjineekam ween? Puffdeena tohp rehkinata.

3) Pee Suhduwefchanas us weenu Sirdsineeku un weenu Kahjineeku tohp rehkinahst, ka ikdeenás buhs iswest un isahrdisht 14 pilnigus Wesumus, tahdus, ka ar 80 Wesumeem warr apsuhdohst weenu Puhra Weetu, jeb 10,000 Lauka-Ohlektis.

4) Pee Pfauschanas us weenu Puhra Weetu no 10,000 Lauka-Ohlektim 4 Kahjineeku Deenas tohp rehkinatas.

5) Pee Kulschanas diwi Wesumi Serru, (kur ikkursch Wesums turr diwi Birkawus, un weens Birkawus atkal welk 10 Kreewu Pudus) tahdi diwi Wesumi tohp rehkinati us trim Kuhlejeem. Kad nu ikkursch Kuhleis wairak jau ne kull, ka 6 woi 8 Stundas ween, tad jau diwi Kuhleji tik pat irr ka weena Darba Deena. Kad nu wehl no katras Puhra Weetas, jeb no 10,000 Lauka-Ohlektim pawissam gan warr nahkt 4 Wesumi Serru, tapehz us katras Puhra Weetas Iskulschanu 3 Darba Deenas tohp skaititas. Pee scha Darba tas ihstems Reddelas Darbineeks jau pastrahda diwi Dritteles, un tas Paliga Darbineeks jeb Pahrkuhleis weenu Dritteli. Tapehz us Puhra Weetu, kas turr 10,000 Lauka-Ohlektis, weenu Paliga Darbineeku, jeb weenu Darba Deenu ween warr rehkinahst.

6) Pee Malku Dsihschanas ikkursch Sirdsineeks, kad tas Muishas Mesch 7 Berstes irr nohst, ikdeenás buhs uszirst un peewest weenu Affi, kas irr 6 Pehdas Augstumá, 6 Pehdas Plattumá, un weenas Pagalles Garrumá. Kad tas Mesch tahlakt irr nohst, tad pee schahs Peewefchanas 35 Berstes tohp rehkinatas us weenu Deenu, kur us weenu Affi weenas Pagalles Garrumá, pee Uszirschanas un Peewefchanas, diwi Deenas: un us weenu Affi, kas irr diwi Pagaltu Garrumá tschetras Deenas tohp rehkinatas. Tapatta Aprehkinaschana arri irr pee Balku Dsihschanas.

III. Wehrtibas Nofazzifchana par tahm Semneeku
Dohfchanahm.

Dalderi kas turc
90 Grafchi.

Dalb. Grafchi.

1	Puhrs Kudsu	—	45
1	— Kweefchu	1	—
1	— Waffaras Kweefchu	—	45
1	— Weefchu	—	45
1	— Nufas	—	22½
1	— Grikku	—	22½
1	— Linnfehklas	1	—
1	— pellehku woi melnu Sirnu	—	45
1	— Kannepu Sehklas	—	45
1	— baltu Sirnu	1	—
1	— tabbu Pupju	—	67½
1	— fliftaku Pupju	—	45
1	— Lehfschu	—	45
1	Pohds jeb 20 Mahrzini kuffitu Linnu	—	30
1	— fuffatu Linnu	—	60
1	— Linnu eeksch Gurftehm	1	—
1	— Kannepaju	—	22½
1	— jeb Rohpinfch Salmu	—	¾
30	Pohdi jeb weens Weefums garru Salmu	—	11¼
30	Pohdi jeb weens Weefums Seena	—	22½
1	Ufs Malku, kas 6 Pehdas Augstumâ, 6 Pehdas Plattumâ un preejas Kohreles Garkumâ, lihds ar to Peewefchannu	—	45
1	Pohds Appinu	—	45
1	Stohps Kimmennu	—	3
1	Puhrs Putraimu, woi Weefchu, woi Nufas, woi Grikku	1	—
1	Pohds Linnu Dfiju	1	30
1	— Zihkta Dfiju	—	60
1	Mahrzinfch rupju Deegu	—	6
1	Lohpu Walgs	—	1
1	Ohlektis rupja Audekta	—	2½
1	Mafcha, woi Kulle woi Maiffs	—	4
1	Uita woi Uuns, woi Kafa	—	45
1	Kastens woi Jehis	—	22½
1	Siwens	—	22½
1	wezza Wiffa	—	4
1	Zahlihfs	—	3
1	wezza Sohfs	—	14
1	jauna Sohfs	—	8½
1	Pohds Sweesta woi Spelka	1	—
1	— Reddus	—	45
1	— Tanku	—	67½
1000	Panti	—	42½

		Dalderi las turc go Grafchi.	
		Dalderi	Grafchi.
1	Schmittis	—	45
1	Pohds Plauschu, woi Zgasi, woi kaltetu Sibju	—	60
1	— kaltetu Lihdeku woi Ufferu	—	43
1	— fahlitu Lihdeku woi Ufferu	—	30
1	— schaweta woi salka Lascha	—	45
1	— Plihschu woi Randir	—	15
1	Muzzas Zgasi, woi Darschu woi Sibju	3	—
1	— Rehstschu woi fahlitu Kengu	2	—
1000	kaltetas Kenges	—	5 $\frac{1}{2}$
1000	schawetas Kenges	—	11 $\frac{1}{2}$
100	kaltetas Sallakas	—	11 $\frac{1}{2}$
1	Kahls Buschu	—	11 $\frac{1}{2}$
1	— salku woi kaltetu Suttenu	—	3

Scho Grammatu ter aprakstijuschi:

Graf W. Kotschubei.

Zahleps Kosodawlew.

Graf Paul Stroganow.

Reinhold Anrep.

Gustaw Buddenbrock.

Sekreteden Preekschnecks Jakob Druschinin